

Поглавље 100

Опште одредбе

Члан 101

Поглавља од 100 до 1800 *Правила и прописа* Привремене изборне комисије уређују избор чланова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, чланова Парламента Федерације Босне и Херцеговине, предсједника и потпредсједника Републике Српске, народних посланика Народне скупштине Републике Српске посланика кантона, предсједника кантона.

Општинске изборе који ће се одржати у новембру 2000. године ОЕБС ће провести у складу са овим *Правилима и прописима*, а такођер се примјењују и одредбе од члана 7.5 до члана 7.115, одредбе поглавља 6 и поглавља 15 *Правила и прописа* којима су били регулисани Општински избори 08. 04. 2000. године. У случајевима када су ова *Правила и прописи* у супротности са одредбама од члана 7.5 до члана 7.115, одредбама поглавља 6, или поглавља 15 *Правила и прописа* којима су били регулисани Општински избори одржани 08. 04. 2000. године, за општинске изборе се примјењују правила којима су били регулисани општински изборни одржани 08. 04. 2000. године.

Члан 102

Бирачко право

Сваки држављанин Босне и Херцеговине који напуни осамнаест (18) година има бирачко право, у складу са одредбама ових *Правила и прописа*.

Да би остварио своје бирачко право, држављанин мора да буде регистрован као бирач, у складу са поглављем 300.

Исто лице може да буде регистровано у Централном бирачком списку само за једну општину.

Члан 103

Опције за гласање

Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право, има право да се региструје и да гласа за општину у којој је имао/ла пребивалиште до 6. априла 1992. године, укључујући и тај дан, или за општину гдје има пребивалиште у тренутку подношења захтјева уколико је промијенио/ла пребивалиште у складу са законом.

Држављанин Босне и Херцеговине који има статус расељеног лица и који има бирачко право, може да оствари своје право да се региструје и да гласа лично или у одсуству за општину у којој је имао пребивалиште према Попису

становништва из 1991. године, осим у случају када то лице може да предочи доказ о промјени пребивалишта у складу са законом, у периоду од пописа становништва 1991. године до тренутка када је то лице стекло статус расељеног лица, или лично за општину гдје има боравиште, под условом да је имао боравиште у тој општини најмање шест мјесеци прије дана избора.

Држављанин Босне и Херцеговине који има статус избјеглог лица и који има бирачко право, има право да се региструје и да гласа лично или у одсуству за општину у којој је имао пребивалиште прије 6. априла 1992. године, укључујући и тај дан.

Члан 104

Лица под оптужницом Међународног суда за ратне злочине у бившој Југославији

Ниједно лице које се налази на издржавању казне изречене од стране Међународног суда за ратне злочине у бившој Југославији, и ниједно лице које је под оптужницом Суда, а које се није повиновало наредби да се појави пред Судом, не може се регистровати за гласање, или бити кандидат, или имати било коју именовану, изборну или другу јавну функцију на територији Босне и Херцеговине.

Све док нека политичка странка или коалиција буде имала на функцији или положају у странци лице из претходног става, сматраће се да не испуњава услове за учешће на изборима.

Члан 105

Лица осуђена за повреду хуманитарног права

Ниједно лице које се налази на издржавању казне изречене од стране суда Босне и Херцеговине, суда Републике Српске или суда Федерације Босне и Херцеговине или које се није повиновало наредби да се појави пред судом Босне и Херцеговине, судом Републике Српске или судом Федерације Босне и Херцеговине због озбиљних повреда хуманитарног права, а Међународни суд за ратне злочине у бившој Југославији је разматрао његов предмет прије хапшења и утврдио да задовољава међународне правне стандарде, не може бити кандидат или имати било коју именовану, изборну или другу јавну функцију на територији БиХ.

Члан 106

Нespoјиве функције

Сљедећа лица могу да буду кандидати на изборима само уколико претходно поднесу оставке на своје положаје:

- 1) судије редовних и уставних судова;

- 2) тужиоци и њихови замјеници;
- 3) правобраниоци и њихови замјеници;
- 4) омбудсмени и њихови замјеници;
- 5) чланови судова/домо̀ва/вијећа за људска права;
- 6) припадници полиције, укључујући финансијску полицију, судску полицију и граничну службу;
- 7) припадници оружаних снага; и
- 8) дипломатски и конзуларни представници БиХ у иностранству

Нespoјиво је у исто вријеме вршити:

- 1) више од (2) двије јавне непосредно или посредно изабране функције;
- 2) једну непосредно или посредно изабрану функцију и функцију у извршном органу власти;
- 3) више од једне функције у извршним органима власти.

Члан 107

Вршење изабране функције у другој држави

Лице не може у исто вријеме обављати јавну изборну функцију у Босни и Херцеговини и јавну изборну или политички именовану функцију у другој држави. Носилац изборне или политички именоване функције у другој држави дужан је да, у року од четрдесет осам (48) часова након потврде његовог мандата у Босни и Херцеговини, врати један од ова два мандата. Носилац јавне изборне функције у Босни и Херцеговини, који је изабран или именован на политички именовану функцију у другој држави, дужан је да, у року од четрдесет осам (48) часова од избора или именовања у другој држави, врати мандат у Босни и Херцеговини.

Члан 108

Бесправни корисници

Ниједно лице се не може кандидовати, ни обављати мандат на који је изабрано или именовану функцију, ако не напусти некретнину у власништву расељених или избјеглих лица или стан на којем постоји станарско право расељених или избјеглих лица, у року који је наведен у:

- 1) управној одлуци;
- 2) одлуци о извршењу одлуке/цeртификата Комисије за имовинске захтјеве избјеглих и расељених лица; или

3) судској одлуци којом се враћа имовина у посјед власнику или удовољава захтјеву за поврат у посјед стана носиоцу станарског права.

Ниједно лице се не може кандидовати, обављати мандат ни вршити именовану функцију ако не напусти некретнину у власништву избјеглог или расељеног лица или уколико не напусти стан на који избјегло или расељено лице има станарско право и то у року од 120 дана од дана предавања захтјева надлежном управном органу ради извршења одлуке/цертifikата Комисије за имовинске захтјеве избјеглих и расељених лица којом се потврђује власништво или станарско право тог расељеног или избјеглог лица. Ни у ком случају лице не крши одредбе овога члана уколико није тридесет (30) дана унапријед обавијештено од стране Организације за европску безбједност и сарадњу о постојању захтјева за извршење одлуке/цертifikата Комисије за имовинске захтјеве избјеглих и расељених лица.

На одлуку Привремене изборне комисије у вези са овим чланом не може се уложити жалба Изборној апелационој поткомисији.

Члан 109

Забрана за изабране званичнике ради сукоба интереса

Ниједно лице које је непосредно изабрано на јавну функцију, или је посредно изабрано у извршни или законодавни орган или члан његове уже породице, како је утврђено чланом 1608, не може бити директор ни члан управног, извршног, или надзорног одбора предузећа чијих је више од 25% капитала у државном власништву и/или чијег се више од 25% годишњег пословања финансира из буџета владе Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, било којег кантона, општине или града.

Овај члан се примјењује и на свако предузеће из става 1 у периоду од четири године након што исто буде приватизовано.

Ниједно лице које је непосредно изабрано на јавну функцију, или је посредно изабрано у извршни или законодавни орган или члан његове уже породице, како је утврђено чланом 1608, не може бити члан управног одбора/директор дирекције или агенције за приватизацију.

Члан 110

Мандат припада кандидату

Мандат припада изабраном кандидату, а не политичкој странци, коалицији или листи независних кандидата која га је предложила на листи кандидата. Мандат не може престати осим у случајевима предвиђеним одредбама ових *Правила и прописа*.

Члан 111

Престанак мандата

Изабраном члану органа власти на свим нивоима престаје мандат прије истека мандата на који је изабран:

- 1) ако поднесе оставку;
- 2) ако умре;
- 3) ако је правоснажном судском пресудом осуђен на казну затвора у трајању од шест мјесеци или дуже;
- 4) ако је правоснажном судском одлуком лишен пословне способности;
- 5) ако буде изабран или именован на функцију чије је вршење неспојиво са функцијом изабраног члана одређеног органа, као што је предвиђено законом или одредбама ових *Правила и прописа*;
- 6) ако се у периоду од најмање двије (2) године није регистровао да гласа за изборну јединицу у којој је изабран;
- 7) ако из разлога утврђених законом или одредбама ових *Правила и прописа* изгуби право да буде биран, или
- 8) ако Привремена изборна комисија или Изборна апелациона поткомисија укине мандат због повреда одредаба ових *Правила и прописа*.

Члан 112

Оставке изабраних функционера

Свако лице које поднесе оставку на свој мандат прије преузимања функције изгубиће право да се кандидује на свим нивоима власти у периоду од четири (4) године од дана подношења оставке.

Сваки изабрани функционер који поднесе оставку на свој мандат након преузимања функције, дужан је да поднесе доказ:

- 1) да је оставка неопходна да би се поштовале одредбе ових *Правила и прописа*, и
- 2) да су услови који су довели до оставке настали након овјере кандидатске листе на којој се налазио изабрани функционер.

У случају да се не поднесу ови докази, изабрани функционер ће изгубити право да се кандидује на свим нивоима власти у периоду од четири (4) године од дана подношења оставке, а што неће утицати на процесуирање оставке.

Члан 113

Забрана политичке дискриминације

Надлежни органи на свим нивоима власти не смију вршити дискриминацију лица због припадности некој политичкој странци или коалицији или због давања подршке политичкој странци, независном кандидату или листи независних кандидата.

Члан 114

Поштовање одредаба Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини

Захтјев за овјеру учешћа на изборима укључује изјаву, потписану од стране предсједника политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или од стране независних кандидата, да ће се та политичка странка, коалиција или независни кандидати у својим активностима поштовати одредбе Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Непоштовање изјаве сматра се кршењем одредаба ових *Правила и прописа*. Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат подлијежу санкцијама утврђеним у поглављу 600.

Члан 115

Званичници који су смијењени са функције

Ниједном лицу које је смијенила Привремена изборна комисија или Изборна апелациона поткомисија према *Правилима и прописима* Привремене изборне комисије, и које је лично опструирало провођење Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини или *Правила и прописе* Привремене изборне комисије, неће бити дозвољено да се кандидује на изборима односно да обавља било коју јавну функцију на коју је изабрано или именовано.

Ниједном лицу које је смијенио Високи представник са јавне функције неће бити дозвољено да се кандидује на изборима односно да обавља било коју јавну функцију на коју је изабрано или именовано.

Члан 116

Дан одржавања избора

Избори за директно изабране органе власти из члана 101 ових *Правила и прописа* ће се одржати 11. новембра 2000. године.

Члан 117

Престанак мандата

Мандат садашњих чланова Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, посланика Представничког дома Парламента Федерације БиХ, предсједника и потпредсједника Републике Српске, народних посланика Народне скупштине Републике Српске и посланика кантоналних скупштина ће истећи по техничкој овјери резултата избора одржаних 11. новембра 2000. године.

Трајање мандата чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, посланика Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, предсједника и потпредсједника Републике Српске, посланика Народне скупштине Републике Српске и посланика кантоналних скупштина, изабраних 11. новембра 2000. године, истиче након овјере резултата избора који ће бити одржани 2002. године.

(измијењено и допуњено 14. јула 2000. године)

Члан 118

Бирачи из Дистрикта Брчко

Бирачи који имају право да гласају за Дистрикт Брчко, а који су се регистровани за изборе који се одржавају у Федерацији Босне и Херцеговине у складу са чланом 306, имају право да бирају чланове Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и посланике Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине.

Бирачи који имају право да гласају за Дистрикт Брчко који су се регистровани да гласају на изборима који се одржавају у Републици Српској, у складу са чланом 306, имају право да гласају за чланове Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из Републике Српске, предсједника и потпредсједника Републике Српске, као и народне посланике Народне скупштине Републике Српске.

Члан 119

Имплементација изборних резултата

ОЕБС и Канцеларија Високог представника ће надгледати стање провођења изборних резултата, укључујући успостављање власти и предлагање кандидата за Дом народа Парламентарне скупштине БиХ, предсједника и потпредсједника Федерације БиХ, те Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине. Канцеларија Високог представника и шеф Мисије ОЕБС-а, у својству председавајућег Привремене изборне комисије, могу да прослиједи предмет

Привременој изборној комисији или Изборној апелационој поткомисији у случајевима када provedба није у складу са Правилима и прописима и прихваћеним демократским принципима.

Привремена изборна комисија ће обезбиједити да кандидати за Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Дом народа Парламента Федерације БиХ, председника и потпредседника Федерације БиХ те председнике и потпредседнике кантона, као и за функције у ентитетским и кантоналним владама поштују Правила и прописе.

(Усвојено 11. октобра 2000. године)

Поглавље 200

Органи за провођење избора

Члан 201

Изборни органи

Органи за провођење избора су Привремена изборна комисија, остале изборне комисије и бирачки одбори.

Члан 202

Привремена изборна комисија - чланови

Привремена изборна комисија (ПИК) сачињена је од шефа Мисије ОЕБС-а за Босну и Херцеговину, Високог представника или лица које он именује, представника државе Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, и других лица која шеф Мисије ОЕБС-а за Босну и Херцеговину именује уз консултације са владама државе или ентитета.

Члан 203

Дужности Привремене изборне комисије

Привремена изборна комисија:

- 1) координира, надзире и регулише законитост операција свих изборних комисија и бирачких одбора;
- 2) доноси додатне административне прописе;
- 3) одговорна је за израду, тачност и вођење Централног бирачког списка за територију Босне и Херцеговине;
- 4) овјерава учешће политичке странке, коалиције, листе независних кандидата и независних кандидата на свим нивоима избора у Босни и Херцеговини;
- 5) потврђује и овјерава листе кандидата за све нивое избора у Босни и Херцеговини;
- 6) одговорна је за правовремено штампање, дистрибуцију и безбједност гласачких листића и образаца за изборе на свим нивоима у Босни и Херцеговини;
- 7) утврђује садржај и форму гласачких листића за све нивое избора у Босни и Херцеговини;

- 8) потврђује, овјерава и објављује резултате избора на свим нивоима избора у Босни и Херцеговини;
- 9) издаје увјерење лицима која су добила мандат;
- 10) обавјештава изборну комисију или бирачки одбор да не поступају у складу са одредбама ових *Правила и прописа* или да их крше и надлежном органу налаже предузимање одговарајућих мјера;
- 11) објављује у службеним гласилима или средствима јавног информисања, у Босни и Херцеговини и изван Босне и Херцеговине, изборне резултате, информације за бираче, те остале информације неопходне за провођење одредаба ових *Правила и прописа*.
- 12) провјерава одлуку надлежног органа о престанку мандата изабраног функционера на свим нивоима власти, да би се обезбиједило да је мандат престао у складу са законом и, у случају када је изабрани функционер поднио оставку, да је то учинио својом вољом;
- 13) обавља све друге дужности утврђене одредбама ових *Правила и прописа*;

Члан 204

Непристрасност изборних комисија

Изборне комисије и бирачки одбори су независни и непристрасни у свом раду. Члан изборне комисије или бирачког одбора неће учествовати у доношењу одлуке у случају у којем тај члан или члан његове уже породице има лични или финансијски интерес или уколико постоји други сукоб интереса, који може да доведе у сумњу његову способност да дјелује непристрасно. "Члан уже породице" је дефинисан у члану 1608.

Сви органи власти на свим нивоима у Босни и Херцеговини и функционери у амбасадама и конзулатима Босне и Херцеговине обавезни су да пружају помоћ надлежним органима за провођење избора.

Члан 205

Именовање осталих изборних комисија

Привремена изборна комисија именује изборне комисије. Изборне комисије су одговорне за провођење избора под надзором ОЕБС-а и Привремене изборне комисије и извршавају друге активности по упутству Привремене изборне комисије.

Именовање чланова бирачког одбора и њихових замјеника врши општинска изборна комисија

Члан 206

Квалификације изборних званичника

Чланови изборних комисија и бирачких одбора су лица са правом гласа.

Чланови изборних комисија и бирачких одбора су лица са одговарајућом стручношћу и искуством у провођењу избора.

Привремена изборна комисија утврђује које су квалификације потребне за чланове изборних комисија и бирачких одбора у смислу претходног става.

Члан 207

Нespoјивост са функцијом изборног званичника

За члана изборне комисије или бирачког одбора не може бити именовано лице:

- 1) које се не може кандидовати у смислу одредаба члана 104 и члана 105;
- 2) које је члан највишег извршно-политичког органа политичке странке или коалиције (предсједник, потпредсједник, генерални секретар, секретар или члан извршног одбора или главног одбора);
- 3) које је носилац изабраног мандата или је члан извршног органа власти;
- 4) које је запослено у министарству одбране;
- 5) које је овлашћено лице у министарству унутрашњих послова;
- 6) које је кандидат за изборе за било који ниво власти; и
- 7) којем је изречена санкција за радњу која представља тежу повреду одредаба *Правила и прописа* Привремене изборне комисије за коју је лично одговорно.

Привремена изборна комисија може да одбије именовање или ангажовање било којег лица од стране општинске изборне комисије уколико се установи да то лице не задовољава квалификације; или да смијени члана општинске изборне комисије због недостатка непристрасности или кршења *Правила и прописа*.

Члан 208

Поништавање именовања изборних званичника

Уколико састав изборне комисије или бирачког одбора није у складу са овим *Правилима и прописима*, Привремена изборна комисија поништава именовање чланова и о томе обавјештава орган надлежан за именовање или

предлагање кандидата. Орган надлежан за именовање и предлагање кандидата ће у року од седам (7) дана од дана доношења одлуке Привремене изборне комисије извршити поновно именовање или предлагање чланова у складу са критеријумима из овог поглавља.

Уколико изборна комисија или бирачки одбор поново не буду одговарајућег састава, Привремена изборна комисија именује чланове изборне комисије или бирачког одбора.

За вријеме периода који почиње четрдесет пет (45) дана прије дана избора, Привремена изборна комисија ће имати овлашћење да попуни упражњена мјеста у општинским изборним комисијама без обзира на процедуре уобичајене за предлагање и именовања. При таквим хитним именовањима, Привремена изборна комисија може да одабере било које лице које испуњава услове из члана 206. Хитна именовања могу имати ограничено трајање.

Члан 209

Упражњена мјеста у изборним комисијама

У случају да члан изборне комисије да оставку, умре, постане неспособан, буде смијењен или не може да буде члан изборне комисије или бирачког одбора у смислу члана 207, нови члан тог органа именује се на начин како је именован претходни члан. Мандат новог члана траје до истека мандата претходног члана.

Члан 210

Дужа одсуства

Уколико је члан изборне комисије дуже одсутан из неоправданих разлога, онемогућава рад комисије, или крши одредбе ових *Правила и прописа*, Привремена изборна комисија може да смијени тог члана изборне комисије. Орган надлежан за предлагање и именовање чланова општинских изборних комисија, у смислу овог члана, је Привремена изборна комисија.

Члан 211

Јавне сједнице

Сједнице изборних комисија су јавне, осим ако није другачије одређено овим *Правилима и прописима*. Изборне комисије дужне су да обезбиједи да јавност буде благовремено обавијештена о одржавању њихових сједница.

Члан 212

Начин одлучивања

Изборне комисије и бирачки одбори, осим Привремене изборне комисије, доносе одлуке натполовичном већином од укупног броја чланова, осим ако овим *Правилима и прописима* није другачије одређено.

Члан 213

Поништавање избора

Привремена изборна комисија може да поништи изборе у изборној јединици или на неком бирачком мјесту, ако је установљено да је за вријеме гласања или бројања гласачких листића дошло до неправилности које могу утицати на резултате избора.

Члан 214

Именовање општинских изборних комисија

Општинске изборне комисије предлажу надлежни општински органи а именује их Привремена изборна комисија. Општинске изборне комисије су одговорне за провођење избора, и обављаће друге послове према упутствима Привремене изборне комисије.

Свака општинска изборна комисија састоји се од три до пет чланова. Број чланова општинске изборне комисије одређује Привремена изборна комисија. Критеријуми за одређивање броја чланова општинске изборне комисије се одређују према:

- 1) броју становника општине,
- 2) просторној величини општине,
- 3) броју регистрованих бирача у општини.

У случајевима гдје се буде сматрало потребним, могу бити коришћени и други критеријуми за одређивање броја чланова општинске изборне комисије.

Општинске изборне комисије састоје се од лица са прикладном стручношћу и искуством у провођењу избора. Чланови могу бити судије редовних судова, секретари општинског вијећа или скупштине општине, друга лица професионално запослена у општинској администрацији или други чланови које одреди Привремена изборна комисија.

Привремена изборна комисија бира предсједника општинске изборне комисије.

Састав општинске изборне комисије, до могућег нивоа, ће бити мултиетнички, укључујући "остале", на основу Пописа становништва из 1991. године у општини гдје је општинска изборна комисија лоцирана.

(допуњено 25. јула 2000. године)

Члан 215

Дужности општинске изборне комисије

Општинска изборна комисија је одговорна за:

- 1) ажурирање и потврду бирачког списка;
- 2) помагање бирачима да добију документе потребне за утврђивање њиховог права гласа;
- 3) праћење и пријављивање кршења *Правила и прописа*;
- 4) неутрално и непристрасно информисање политичких странака, коалиција, листа независних кандидата и независних кандидата о њиховим правима и обавезама и о стању изборних припрема;
- 5) преношење информација бирачима које су неопходне за провођење избора, а које упути Привремена изборна комисија;
- 6) праћење рада надлежних општинских органа за провођење избора, укључујући процес регистрације бирача;
- 7) одређивање бирачких мјеста на територији општине за гласање на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини;
- 8) именовање и организовање обуке чланова бирачких одбора;
- 9) безбједност гласачких материјала за све нивое избора у Босни и Херцеговини, и њихову доставу бирачким одборима;
- 10) обавјештавање бирача о распореду на бирачко мјесто;
- 11) техничке припреме на бирачком мјесту и друге техничке припреме за изборе;
- 12) правилно провођење процеса бројања гласова на бирачком мјесту и у општинским центрима за бројање гласова; и
- 13) прикупљање резултата гласања са свих бирачких мјеста у општини, посебно за сваки орган власти за који су избори проведени, и достављање резултата Привременој изборној комисији, старање о безбједном складиштењу изборног материјала и прибора по потреби.

Општинске изборне комисије ће водити одговарајуће записнике и обављати све друге послове за које су овлашћене овим *Правилима и прописима*.

Члан 216

Подршка општинским изборним комисијама

Према надлежностима Привремене изборне комисије, општинске изборне комисије су дужне да обезбиједи ефикасност и легитимност функција изборне администрације унутар своје надлежности. Општинске изборне комисије су у потпуности независне од свих осталих надлежних органа власти на свим нивоима. Од свих надлежних органа власти се тражи да дају подршку општинским изборним комисијама у провођењу избора, те да обезбиједи сву неопходну помоћ у њиховом послу.

Члан 217

Приступ општинским изборним комисијама

Лица овлашћена од Привремене изборне комисије, међународни надзорници, акредитовани посматрачи, посматрачи политичких странака, коалиција, листа независних кандидата, независни кандидати, чланови међународне заједнице које је акредитовала Привремена изборна комисија, те особље ОЕБС-а имаће приступ свим процедурама и документима општинске изборне комисије.

Како је употријебљен у овом члану, израз "процедуре" обухвата радне групе, састанке за планирање и званичне сједнице општинских изборних комисија. "Процедуре", такође, укључују све активности општинских изборних комисија у центрима за регистрацију бирача, на бирачким мјестима и у канцеларијама општинске изборне комисије.

Како је употријебљен у овом члану, израз "докуменат" обухвата сваки папир, записник или књигу који општинска изборна комисија употребљава за извршавање својих дужности или од које се захтијева да их припреми или одржава према *Правилима и прописима* Привремене изборне комисије.

Акредитације за приступ процедурама општинских изборних комисија, према овом члану, обезбиједиће општинске изборне комисије, уз обавјештавање Привремене изборне комисије.

Ако општинска изборна комисија не дозволи лицу, овлашћеном овим чланом, да буде присутно током процедуре општинске изборне комисије, или одбија приступ документу општинске изборне комисије, то лице може да се у писаној форми жали Привременој изборној комисији.

Члан 218

Преузимање дужности

Чланови општинских изборних комисија почињу са радом одмах по именовану.

Имена предложених чланова општинских изборних комисија биће поднесена на одобрење Привременој изборној комисији у року од пет (5) дана, од дана предлагања од стране надлежног општинског органа.

Привремена изборна комисија ће о њиховом именовању у општинске изборне комисије обавијестити надлежне општинске органе власти у року од пет (5) дана.

Члан 219

Промјене у општинским изборним комисијама

Сваку промјену у саставу општинских изборних комисија мора да одобри Привремена изборна комисија.

Члан 220

Обавезе општинских изборних комисија

Општинске изборне комисије ће поштовати одредбе *Правила и прописа* Привремене изборне комисије.

Чланови општинске изборне комисије треба да присуствују свим састанцима и обуци. Због неприсуствовања састанцима новчана накнада може да буде ускраћена.

Не може се вршити никакво гласање или доношење одлуке без кворума чланова.

Члан 221

Локације бирачких мјеста

Општинске изборне комисије ће обезбиједити географске описе подручја која ће бити обухваћена бирачким мјестима, у складу са упутствима Привремене изборне комисије.

Члан 222

Бирачки одбори

Општинска изборна комисија ће именовати бирачки одбор за свако бирачко мјесто. Именовања ће бити извршена одмах након одређивања бирачких мјеста, а најкасније двадесетпет (25) дана прије дана избора. Бирачки одбор је одговоран за обезбјеђење интегритета, безбједности и мира процеса гласања на бирачком мјесту.

Члан 223

Дистрикт Брчко

Изборна комисија одговорна за Дистрикт Брчко ће бити успостављена на начин установљен од стране међународног супервизора за Брчко.

Члан 224

Централна зона Града Мостара

Изборна комисија централне зоне Града Мостара има исте компетенције и одговорности општинске изборне комисије као што је успостављено у овом поглављу *Правила и прописа*.

Члан 225

Чланство у бирачком одбору

Сваки бирачки одбор који опслужује више од 600 бирача састоји се од најмање пет (5) чланова, пет (5) замјеника и предсједавајућег. Сваки бирачки одбор који опслужује мање од 600 бирача састоји се од најмање три (3) члана, три (3) замјеника и предсједавајућег.

Именовање чланова бирачког одбора и њихових замјеника врши општинска изборна комисија најкасније двадесет пет (25) дана прије дана избора. Уколико општинска изборна комисија не именује чланове бирачког одбора и њихове замјенике у складу са овим чланом, именуваће их Привремена изборна комисија.

Састав бирачког одбора, до могућег нивоа, ће бити мултиетнички, одсликавајући популацију конститутивних народа, укључујући "остале", на основу Пописа становништва из 1991. године у општини гдје је лоциран.

Чланови бирачког одбора морају да буду лица са правом гласа.

Члан 226

Одговорности бирачких одбора

Бирачки одбор непосредно руководи радом бирачког мјеста, обезбјеђује правилност и тајност гласања и евидентира резултате гласања на бирачком мјесту.

Предсједник бирачког одбора обезбјеђује да се процес гласања на бирачком мјесту одвија несметано. Предсједник руководи радом бирачког одбора и одговоран је за законитост његовог рада, у складу са *Правилима и прописима* Привремене изборне комисије.

Поглавље 300

Бирачки списак

Члан 301

Основне одредбе

Држављанин Босне и Херцеговине, који је напунио осамнаест (18) година или је старији, остварује своје бирачко право на основу регистрације у Централни бирачки списак. Свако лице се лично пријављује за регистрацију. Ниједно лице не може поднијети захтјев за регистрацију у име другог лица.

Централни бирачки списак не садржи имена лица која су правоснажном одлуком надлежног органа лишена пословне способности.

Привремена изборна комисија води и одржава Централни бирачки списак за цијелу територију Босне и Херцеговине.

Централни бирачки списак садржи имена и податке о свим држављанима Босне и Херцеговине који имају бирачко право и који су се регистровали да гласају. На основу података садржаних у Централном бирачком списку, за сваку општину се успоставља општински бирачки списак, који садржи имена и податке о свим бирачима који су се регистровали за гласање лично или у одсуству за ту општину.

За Дистрикт Брчко ће бити успостављен бирачки списак који ће садржавати имена и податке о свим лицима која имају право да се региструју и гласају за Дистрикт лично или у одсуству, како је наведено у Статуту Дистрикта Брчко.

Привремена изборна комисија може утврдити бирачке спискове и за друге изборне јединице за које се проводе одређени избори, на основу података садржаних у Централном бирачком списку.

Општинска изборна комисија, у сарадњи са општинским органом одговорним за општинске матичне књиге одговорна је за исправну регистрацију бирача који живе на територији те општине, те исправност и вјеродостојност података, прибављених за допуне, измјене и брисања из Централног бирачког списка.

Привремена изборна комисија је одговорна за регистрацију бирача који живе изван територије Босне и Херцеговине, те за исправност и вјеродостојност података, прибављених за допуне, измјене и брисања из Централног бирачког списка. Централни бирачки списак, општински бирачки спискови и други бирачки спискови су јавни.

Члан 302

Регистрација бирача на општинском нивоу

Регистрација бирача се одвија на општинском нивоу. Лице које се региструје да гласа за општину према одредбама ових *Правила и прописа* сматраће се регистрованим да гласа на изборима за све више нивое власти који обухватају ту општину.

Регистрација бирача је сталан процес. Привремена изборна комисија одређује датум до којег бирач мора да се региструје да би имао право да гласа на наредним изборима.

Попис становништва из 1991. године, када буде прилагођен за употребу на изборима, користиће се углавном као основа за нову регистрацију и биће доступан у свим центрима за регистрацију бирача током периода за регистрацију.

Бирач који се региструје за гласање, бирач који захтијева исправке на бирачком списку, бирач који захтијева промјену бирачке опције или промјену општине тренутног боравишта, треба да дође у центар за регистрацију бирача гдје ће овлашћени члан особља за регистрацију испунити Образац за регистрацију припремљен од стране ОЕБС-а. Бирач ће обезбиједити све релевантне документе да би доказао своје право да гласа, потписати Образац за регистрацију на који ће овлашћено особље за регистрацију бирача ставити печат.

Регистрација ће бити проведена у складу са *Правилима и прописима* Привремене изборне комисије и ОЕБС Приручником за регистрацију бирача.

Члан 303

Центри за регистрацију бирача

У свакој општини, општинска изборна комисија, у сарадњи са надлежним општинским органом, успоставља једну или више канцеларија за регистрацију бирача у јавним зградама или другим мјестима одређеним за ту сврху, организује и обучава чланове особља или друга лица која ће бити овлашћена за провођење регистрације бирача.

Канцеларије у којима се чувају матичне књиге, као и друге јавне канцеларије доступне јавности, могу да служе као центри за регистрацију. Центар за регистрацију не може се налазити у вјерском објекту, у згради која је власништво политичке странке или у којој је њено сједиште, у згради која је коришћена као мјесто за вршење мучења или злостављања, или на мјестима гдје се служи и конзумира алкохол.

Лице које у складу са овим *Правилима и прописима* има бирачко право, биће упознато са својим бирачким правом и може да се региструје за гласање,

може да допуни своје податке за регистрацију, или да поднесе захтјев да промијени своју бирачку опцију у центру за регистрацију бирача у општини у којој борави, без обзира за коју општину жели да се региструје.

Сваки Центар за регистрацију бирача мора да има Обрасце за регистрацију бирача који су одобрени од стране Привремене изборне комисије, копију Пописа становништва из 1991. године прилагођеног за коришћење на изборима, штампану или електронску копију бирачког списка за ту општину, копију ОЕБС Приручника за регистрацију бирача и књигу центра за регистрацију бирача.

Члан 304

Особље за регистрацију бирача

Свако лице које ради у центру за регистрацију бирача мора да има одговарајуће квалификације и мора да има право гласа. Поред тога, ниједан члан особља нема право да обавља послове у центру за регистрацију бирача ако:

- 1) је изабран да обавља политички именовану функцију или се такмичи да буде изабран на функцију;
- 2) има водећу позицију у политичкој странци или коалицији или намјерава да се кандидује за такву позицију; или
- 3) показује недостатак непристрасности.

Сваки центар за регистрацију бирача у сарадњи са општинском изборном комисијом обавља наведене послове под надзором ОЕБС-а.

Члан 305

Подаци у Централном бирачком списку

У Централни бирачки списак се уносе сљедећи подаци о држављанима Босне и Херцеговине који имају бирачко право:

- 1) презиме и име,
- 2) пол,
- 3) датум рођења,
- 4) јединствен матични број,
- 5) назив општине и насељеног мјеста гдје бирач има пребивалиште или боравиште,
- 6) назив општине за коју је то лице регистровано као бирач,

7) референтни број бирачког мјеста на које је бирач распоређен

8) редни број под којим је бирач регистрован.

Привремена изборна комисија овлашћена је да тражи да се и други подаци о држављанима Босне и Херцеговине унесу у Централни бирачки списак.

Члан 306

Регистрација бирача

Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право региструје се за општину у којој је имао/ла пребивалиште до 6. априла 1992. године, укључујући и тај дан, или за општину гдје је имао/ла пребивалиште у тренутку подношења захтјева уколико је промијенио/ла пребивалиште у складу са законом.

Држављанин Босне и Херцеговине који је расељено лице и има бирачко право у складу са овим *Правилима и прописима*, региструје се зависно о бирачкој опцији коју изабере, за општину у којој је имао пребивалиште према Попису становништва из 1991. године, осим у случају када може да предочи доказ о промјени пребивалишта у складу са законом, у периоду од пописа становништва 1991. године до тренутка када је стекао статус расељеног лица, или за општину у којој има боравиште и предочи доказ да је пријавио боравиште у тој општини најмање шест мјесеци прије дана избора.

Држављанин Босне и Херцеговине који има статус избјеглог лица и има бирачко право у складу са овим *Правилима и прописима*, региструје се за општину у којој је имао пребивалиште до 6. априла 1992. године, укључујући и тај дан.

Држављанин Босне и Херцеговине који има пребивалиште на територији Дистрикта Брчко, у смислу члана 11 Статута Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине, има право да се региструје за изборе који ће се одржати у Републици Српској или за изборе који ће се одржати у Федерацији Босне и Херцеговине. Они држављани који су се већ регистровани могу да промијене своју ентитетску бирачку преференцу до 30. јула 2000. године.

Члан 307

Идентификација регистраната

Идентификација лица која подносе захтјев за регистрацију ће бити извршена увидом у важећи идентификациони докуменат, који мора да садржи фотографију.

Овлашћени радник органа задуженог за регистрацију бирача утврђује идентитет подносиоца захтјева на основу једног од сљедећих докумената:

1) лична карта,

- 2) пасош,
- 3) возачка дозвола,
- 4) војна књижица,
- 5) важећи идентификациони докуменат издат од стране земље домаћина,
- 6) избјеглички картон издат од стране земље домаћина или друге међународне организације.

Идентификациони документи од 1 до 4 су важећи за доказивање идентитета регистранта уколико су издати од стране органа власти Босне и Херцеговине, било из Федерације Босне и Херцеговине или Републике Српске, или су издати од стране органа власти бивше Југославије. Ови документи су такође прихватљиви уколико су издати од стране Херцег-Босне или Републике Босне и Херцеговине прије 14. октобра 1997. године.

Фотокопије идентификационих докумената из другог става овог члана ће се сматрати важећим доказом за идентификацију држављана Босне и Херцеговине који подносе захтјев за регистрацију или подносе Потврдни образац путем поште.

Ако је подносилац захтјева промијенио име, обавезан је дати на увид рјешење о промјени имена издато од стране надлежног органа, уз један од докумената за идентификацију наведеним у ставу 2 овог члана.

Члан 308

Нови регистранти

Подносиоци захтјева за регистрацију за гласање који се региструју први пут обавезни су доказати држављанство и своје пребивалиште, или боравиште.

Члан 309

Доказ о држављанству

У сврху регистрације бирача, доказ о држављанству се састоји од сљедећег:

- 1) наведено име лица налази се у Попису становништва из 1991. године; или
- 2) потврда да се име лица појављује у општинским матичним књигама рођених до 6. априла 1992. године, укључујући и тај дан и то под условом да је таква потврда начињена на обрасцу ОЕБС-а. Тај образац ће укључити назив општине, име и презиме лица којем је издат, датум и мјесто рођења, број књиге и стране на којој се појављује име лица у општинским матичним књигама рођених, и датум и мјесто гдје је потврда о рођењу издата.

Ако нема матичне књиге рођених у општини која издаје докуменат, онда се не може потврдити постојање имена лица у сврху доказивања држављанства како је утврђено овим ставом.

Не прихвата се потврда коју дају паралелне институције, односно структуре које тврде да оне посједују општинске матичне књиге рођених.

У случају када је општина подијељена међуентитетском линијом разграничења и гдје постоји спор између двију општина око власништва над општинском матичном књигом, ОЕБС може да провјери податке у документацији у било којој од тих двију општина.

Фотокопије доказа о држављанству ће бити приложене уз захтјев за регистрацију.

Члан 310

Доказ о пребивалишту и боравишту

Пребивалиште је општина у којој је држављанин Босне и Херцеговине имао пребивалиште према Попису становништва из 1991. године или општина у којој је пријавио пребивалиште у складу са законом.

Боравиште је општина у којој расељено лице привремено борави, док се не стекну услови за његов повратак у општину у којој је имало пребивалиште према Попису становништва из 1991. године, у општину у којој је лице имало пребивалиште прије стицања статуса расељеног лица.

Ваљан доказ за пребивалиште, односно боравиште је увјерење о пребивалишту или боравишту издато од надлежног полицијског органа који води евиденције пребивалишта и боравишта.

Име лица које се налази на Попису становништва из 1991. године, сматраће се доказом пребивалишта тог лица.

Члан 311

Службеник за регистрацију

Службеник за регистрацију прима Обрасце за регистрацију бирача од центра за регистрацију бирача и провјерава њихову тачност и утврђује да ли су правилно испуњени, те обезбјеђује да се поштују одредбе *Правила и прописа* Привремене изборне комисије и административне процедуре ОЕБС-а.

Службеник за регистрацију има овлашћење да одгоди регистрацију лица ако то лице нема исправне документе потребне за утврђивање права гласа, исправне документе за доказивање идентитета. Ако службеник за регистрацију утврди да Образац за регистрацију није исправно испуњен, он или она га може

вратити у центар за регистрацију бирача да би бирач могао бити обавијештен и да би могао исправно испунити Образац.

Службеник за регистрацију ће обавијестити одговарајућег службеника ОЕБС-а за изборе о одређеним неправилностима у процесу регистрације бирача.

Члан 312

Књига центра за регистрацију бирача

Особље за регистрацију бирача ће унијети забиљешке у књигу центра за регистрацију бирача о свим значајним догађајима који се десе у центру за регистрацију бирача и о свим примједбама које приме, укључујући и оне од лица акредитованих за приступ у центар за регистрацију бирача.

Било које друго лице може, такође, унијети своје мишљење, запажања и напомене у књигу центра за регистрацију бирача.

Члан 313

Провјера докумената

Привремена изборна комисија има право да захтијева давање на увид и провјеру било којег документа, записа или материјала који је у вези са захтјевом из овог поглавља. Свака општина која изда лажни документ или да лажну изјаву, односно која одбија да правовремено изда тражени документ, биће примјерено кажњена. Општина која не може правовремено да изда тражени документ поднијеће Привременој изборној комисији изјаву у писаној форми у року од три (3) дана са објашњењем зашто тај документ не може да изда.

Члан 314

Рјешавање спорова међу комисијама

У случају спора између општинске изборне комисије и Привремене изборне комисије о питању регистрације, одлука ове посљедње биће коначна.

Члан 315

Заштита права регистраната

Држављанин Босне и Херцеговине неће бити лишен било којег права због чињенице да се регистровао за гласање, као ни због чињенице да се регистровао да гласа за општину различиту од оне у којој тренутно борави.

Од бирача се неће тражити да документе у вези са регистрацијом или гласањем, а који су му издати од стране надлежних општинских органа, предочи у било које друге сврхе осим за регистрацију, потврду регистрације или гласање.

Члан 316

Обавеза чувања и достављања евиденције

Надлежни општински органи који воде матичне књиге дужни су, након упоређивања родних листова и пријава пребивалишта лица која тренутно бораве у тој општини, достављати општинској изборној комисији, на њен захтјев, податке о лицима која ће напунити осамнаест (18) година прије дана избора. Привремена изборна комисија утврђује начин и поступак за обавјештавање лица која ће напунити 18 година прије дана избора о поступку регистрације бирача.

Полицијски орган који води евиденцију пребивалишта дужан је општинској изборној комисији, на њен захтјев, да достави податке о свим лицима која су напунила осамнаест (18) година и која су пријавила пребивалиште на подручју те општине, као и податке о лицима која су одјавила пребивалиште из те општине.

Надлежни општински органи који воде матичне књиге дужни су општинској изборној комисији на њен захтјев доставити податке о умрлим лицима која су била старија од осамнаест (18) година и која су непосредно прије смрти становала у тој општини.

Надлежни суд дужан је општинској изборној комисији доставити правоснажну судску одлуку којом је неко лице лишено пословне способности.

Члан 317

Регистрација припадника оружаних снага

Припадник оружаних снага који има бирачко право у складу са овим *Правилима и прописима* региструје се да гласа, допуњава своје податке о регистрацији или захтијева да промијени општину за коју ће гласати, у центру за регистрацију бирача.

Припадник оружаних снага који је регистрован за гласање у складу са овим *Правилима и прописима* може да гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству у општини у којој је смјештен.

Припадник оружаних снага може захтијевати да гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству за општину у коју је планирано његово распоређивање или прекоманда у периоду између датума његове регистрације и дана избора, уколико предочи документе којима доказује планирано распоређивање или прекоманду у периоду за регистрацију.

Уколико припадник оружаних снага у вријеме регистрације предочи документе о планираном отпуштању из службе у периоду између датума његове регистрације и дана избора, може захтијевати да гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству за општину у којој намјерава да гласа.

Члан 318

Мање исправке у бирачком списку

Привремена изборна комисија, у сарадњи са општинским изборним комисијама и надлежним општинским органима ће овластити лица која ће моћи да исправљају грешке или да исправе сљедеће податке о бирачу на бирачком списку:

- 1) распоређивање у насељена мјеста; или
- 2) исправка имена бирача, јединственог матичног броја, или датума рођења.

Бирач не мора бити присутан, или обавијештен о вршењу ових измјена. Друге корекције бирачког списка може вршити Привремена изборна комисија.

Члан 319

Приговори на тачност бирачког списка

Бирачки списак је изложен јавности на увид, те сваки регистровани бирач, овјерена политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат, или општинска изборна комисија може поднијети захтјев Привременој изборној комисији да избрише име неког бирача са бирачког списка, због тога што је тај бирач умро, или не задовољава услове о пребивалишту или држављанству из овог поглавља.

Захтјев уложен према претходном ставу треба да:

- 1) буде у писаној форми;
- 2) јасно наводи чињенице у прилог захтјеву и да има приложене копије докумената;
- 3) јасно наводи правни основ за оправданост захтјева, укључујући бројеве чланова *Правила и прописа* по којима се може поднијети захтјев; и
- 4) буде поднесен у року који је утврдила Привремена изборна комисија.

Ако Привремена изборна комисија одлучи да удовољи захтјеву, дотично лице ће имати право жалбе.

Регистровани бирач чије име је изостављено из Централног бирачког списка, или који сматра да су подаци о њему нетачни, може да уложи приговор Привременој изборној комисији, са захтјевом да се његово име упише у бирачки списак или да се његови подаци исправе. Приговори због изостављања или знатних исправки у бирачком списку могу бити прослијеђени Изборној апелационој поткомисији у складу са поглављем 600 ових *Правила и прописа* и роковима који се налажу.

Члан 320

Провођење регистрације за бираче изван земље

Привремена изборна комисија је одговорна за регистрацију бирача изван земље за све изборе у Босни и Херцеговини који се проводе у складу са овим *Правилима и прописима*. Провођење ће се остварити путем Координационог центра за гласање путем поште у Сарајеву.

Члан 321

Рокови за подношење захтјева за регистрацију или Потврдног обрасца за бираче изван земље

Држављанин Босне и Херцеговине који се региструје први пут путем поште или који потврђује пријашњу регистрацију путем поште у складу са чланом 322 и чланом 323 мора да приложи захтјев за регистрацију или Потврдни образац до датума који одреди Привремена изборна комисија.

Члан 322

Регистранти претходно регистровани за гласање изван земље

Држављани Босне и Херцеговине који су се регистровали, или потврдили регистрацију за гласање путем поште на изборима у априлу 2000. године могу да гласају на општим изборима. Ови бирачи ће добити кодирану потврду о регистрацији, на посљедњу познату адресу. Овим бирачима ће бити поштом послани гласачки листићи за опште изборе, у одвојеној пошиљци, до дана који одреди Привремена изборна комисија. Ако ови бирачи желе да измијене садашњу регистрацију морају то да учине на обрасцу који је сачинио ОЕБС. Измјене морају да буду послане у Координациони центар за гласање путем поште у Сарајеву.

Држављани Босне и Херцеговине који живе у иностранству који су се регистровали за гласање на изборима 1997. године али нису потврдили регистрацију 1998. или 1999. године неће добити личне поштанске пошиљке. Ови бирачи ће путем средстава јавног информисања бити обавијештени да морају потврдити регистрацију, или ће у противном њихова имена бити избрисана са бирачког списка. Ови бирачи се могу поново регистровати убудуће.

Држављанима Босне и Херцеговине који живе у иностранству који су се регистровали или потврдили регистрацију 1998. године, а нису потврдили регистрацију 1999. године ће бити послано писмо и Потврдни образац, на посљедњу познату адресу. Ови бирачи морају да потврде регистрацију, или ће у противном њихова имена бити избрисана са бирачког списка. Ови бирачи се могу поново у будућности регистровати.

Члан 323

Регистрација бирача изван земље

Регистрација држављана Босне и Херцеговине који живе у иностранству обавља се путем поште и укључује подношење захтјева за регистрацију држављанина Босне и Херцеговине који се региструје по први пут, или достављање Потврдног обрасца од стране БиХ држављанина који се регистровао путем поште или лично током претходних избора.

Да би могао да гласа 11. новембра 2000. године, бирач мора послати важећи Образац за регистрацију или Потврдни образац у Координациони центар за гласање путем поште.

Члан 324

Идентификациони документи за регистранте изван земље

Држављани Босне и Херцеговине који живе у иностранству који се региструју по први пут морају доставити, заједно са Обрасцем за регистрацију и копију једног важећег идентификационог документа из члана 307 ових *Правила и прописа*. Обрасци за подношење захтјева без копија важећег идентификационог документа неће бити узети у разматрање.

Члан 325

Извори информација за бираче изван земље

За држављане Босне и Херцеговине који живе у иностранству, Образац за подношење захтјева за регистрацију први пут и Потврдни образац за лица која су се регистровала током претходних избора могу бити добијени у:

- 1) БиХ амбасадама и конзуларним канцеларијама,
- 2) канцеларијама владиних организација и невладиних организација које се баве питањима избјеглица и миграције,
- 3) мјестима гдје се окупљају БиХ грађани,
- 4) новинама и магазинима који се издају периодично за БиХ грађане,
- 5) интернету.

Члан 326

Промјена адресе бирача изван земље

Бирач који се регистровао да гласа изван земље мора послати обавијест о свакој промјени адресе, Привременој изборној комисији, да би сигурно примио гласачки листић и друге изборне материјале.

Члан 327

Регистрација бирача који су везани за дом, и бирача који су везани за институције

Општинска изборна комисија ће омогућити регистрацију лица која имају право да се региструју, али су везана за дом услед старости, болести или неспособности, или су затвореници, или су пак лица која су везана за институције и стога физички нису у могућности да се региструју у центру за регистрацију бирача.

Регистранти који су везани за дом или институције ће се регистровати за гласање у одсуству.

Подаци о овим лицима ће бити унесени у Централни бирачки списак који ће бити дио бирачког списка за бирачко мјесто за гласање у одсуству.

Привремена изборна комисија ће издати додатна детаљна упутства за регистрацију лица која су везана за дом или институције.

Поглавље 400

Овјера политичких странака, коалиција, листа независних кандидата и независних кандидата

Члан 401

Основне одредбе

Свака политичка странка, коалиција, листа независних кандидата и независни кандидат који тражи да буде овјерен за изборе који се одржавају у Босни и Херцеговини повиноваће се одредбама овог поглавља и свим одредбама *Правила и прописа* Привремене изборне комисије.

Да би учествовала на изборима, политичка странка мора бити регистрована код надлежног органа у једном од ентитета, у складу са законом. Уз захтјев за овјеру мора бити приложен и доказ да је странка регистрована код надлежног органа. Политичка странка мора да поднесе захтјев за овјеру под истим именом под којим је регистрована код надлежног органа.

Политичка странка или коалиција која је овјерена на изборном нивоу Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине или Републике Српске, у складу са одредбама овог поглавља, сматра се овјереном за све изборе који ће се одржати на нижим изборним нивоима.

Политичке странке, коалиције, листе независних кандидата и независни кандидати морају да наведу у својим захтјевима за овјеру на којем нивоу намјеравају да се кандидују за изборе, и такође морају да наведу изборну јединицу за коју ће поднијети кандидатске листе.

Члан 402

Странке чија овјера није одобрена

Било која политичка странка чија претходна регистрација није одобрена због кршења *Правила и прописа* Привремене изборне комисије не може бити овјерена за учешће на изборима у складу са овим *Правилима и прописима*. На исти начин, било која политичка странка чија је регистрација поништена одлуком Изборне апелационе поткомисије не може бити овјерена у складу са овим *Правилима и прописима*.

Члан 403

Овјера политичке странке и независног кандидата

Политичка странка или независни кандидат ће бити овјерени у складу са *Правилима и прописима* тако што ће испунити одговарајући захтјев за овјеру и предати га Привременој изборној комисији. Захтјев за овјеру укључује:

- 1) потребан број потписа који је прописан чланом 405, осим ако није другачије одређено чланом 406,
- 2) потписану изјаву да ће политичка странка, или независни кандидат поштовати одредбе Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Изборни кодекс понашања за политичке странке, коалиције, листе независних кандидата, независне кандидате, као и одредбе *Правила и прописа* Привремене изборне комисије,
- 3) депозит за овјеру обавезан према члану 407,
- 4) назив политичке странке или име независног кандидата како ће се појавити на гласачком листићу,
- 5) листу изборне(-их) јединице(а) за коју(-е) политичка странка намјерава поднијети кандидатску листу или за независног кандидата, изборну јединицу у којој се независни кандидат намјерава да кандидује на изборима;
- 6) адресу и број телефона сједишта политичке странке и списак свих функционера политичке странке са њиховим именима, јединственим матичним бројевима, званичним титулама и потписима или, ако је у питању независни кандидат, јединствен матични број независног кандидата, садашњу адресу независног кандидата, и његов/њен кућни број телефона.
- 7) политичку платформу уколико се то захтијева према члану 421,
- 8) потврду о регистрацији, и
- 9) испуњене обрасце о финансијском стању обавезне у складу са поглављем 1600.

Члан 404

Потребни потписи подршке

Захтјев за овјеру политичке странке или независног кандидата мора садржавати листу са именом, оригиналним потписом и јединственим матичним бројем сваког регистрованог бирача који подржава захтјев за овјеру политичке странке или независног кандидата.

Образац за потписе политичким странкама и независним кандидатима ће установити Привремена изборна комисија, а дистрибуираће их ОЕБС политичким странкама и независним кандидатима. Ови обрасци су претходно штампани обрасци и садрже логотип ОЕБС-а, простор за назив политичке странке или име независног кандидата и серијске бројеве по редослиједу. Политичке странке и независни кандидати сакупљају потписе само на обрасцима које им додјељује Привремена изборна комисија. Привремена изборна комисија неће од политичких странака и независних кандидата прихватити друге обрасце.

Образац за потписе ће, такође, садржавати име и презиме, оригинални потпис и јединствен матични број лица/а која су одговорна за сакупљање потписа присталица.

На обрасцу за потписе бирач може дати свој потпис подршке само за једну политичку странку или за једног независног кандидата.

Члан 405

Обавеза прикупљања потписа

Да би била овјерена за учешће на изборима, политичка странка мора предати обавезан број потписа подршке, према сљедећем:

- 1) три хиљаде (3000) потписа регистрованих бирача за изборе чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;
- 2) двије хиљаде (2000) потписа регистрованих бирача за изборе предсједника и потпредсједника Републике Српске, чланова Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине или за посланике Народне скупштине Републике Српске;
- 3) пет стотина (500) потписа регистрованих бирача за изборе посланика у кантоналним скупштинама Федерације Босне и Херцеговине.

Да би био овјерен за учешће на изборима, независни кандидат мора приложити обавезан број потписа подршке по сљедећем:

- 1) хиљаду и пет стотина (1500) потписа регистрованих бирача за изборе чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;
- 2) хиљаду (1000) потписа регистрованих бирача за изборе посланика Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине, предсједника или потпредсједника Републике Српске или посланика Народне скупштине Републике Српске; или
- 3) двије стотине и педесет (250) потписа регистрованих бирача за изборе посланика кантоналних скупштина Федерације Босне и Херцеговине.

Члан 406

Потврђивање претходне овјере

Политичка странка или независни кандидат ће бити ослобођени обавезе прикупљања потписа, утврђеним у члану 405, уколико члан те политичке странке или независни кандидат има мандат на истом изборном нивоу за који политичка странка или независни кандидат предаје захтјев за овјеру.

У сврху овог члана, политичка странка ће, уз Потврдни образац, приложити потписану изјаву изабраног званичника да је он/она била члан те политичке странке у вријеме када је он/она добио/ла мандат, и да је он/она још увијек члан те политичке странке .

Потврдни образац ће садржавати:

- 1) списак изборних јединица за које политичка странка намјерава да поднесе кандидатску листу или изборну јединицу у којој независни кандидат има намјеру да учествује;
- 2) потписану изјаву да ће политичка странка, или независни кандидат поштовати одредбе Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Изборни кодекс понашања за политичке странке, коалиције, листе независних кандидата, независне кандидате, као и *Правила и прописе* Привремене изборне комисије.

Члан 407

Депозит за овјеру

Свака политичка странка уз захтјев за овјеру или Потврдни образац мора да уплати депозит за овјеру у износу од:

- 1) десет хиљада конвертибилних марака (10 000 КМ) за учешће на изборима за предсједника и потпредсједника Републике Српске или за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;
- 2) пет хиљада конвертибилних марака (5000 КМ) за учешће на изборима за Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине или за Народну скупштину Републике Српске; и
- 3) двије хиљаде конвертибилних марака (2000 КМ) за учешће на изборима за кантоналне скупштине.

Сваки независни кандидат уз захтјев за овјеру или Потврдни образац мора да уплати депозит за овјеру у износу од:

- 1) пет хиљада конвертибилних марака (5000 КМ) за учешће на изборима за предсједника и потпредсједника Републике Српске или за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;
- 2) двије хиљаде и петсто конвертибилних марака (2500 КМ) за учешће на изборима за Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине или за Народну скупштину Републике Српске; и
- 3) хиљаду конвертибилних марака (1000 КМ) за учешће на изборима за кантоналну скупштину.

Ниједан захтјев за овјеру или Потврдни образац неће се прихватити без депозита. Депозит за овјеру ће се рефундирати у износу који одговара депозиту за овјеру за ниво на којем политичка странка, листа независних кандидата или независни кандидат добије најмање један мандат на изборима.

Члан 408

Преглед овјере

Свака политичка странка и независни кандидат ће предати захтјев за овјеру Привременој изборној комисији у Сарајеву или било којој канцеларији ОЕБС-а у Босни и Херцеговини најкасније до 17.00 часова на дан који одреди Привремена изборна комисија. Рок до којег независни кандидати требају да предају захтјев за овјеру исти је као и рок за листе независних кандидата, како је утврђено у члану 413.

Привремена изборна комисија ће имати четрнаест (14) дана од датума закључивања овјере политичких странака или независних кандидата да изврши провјеру и прихвати или одбаци захтјеве или Потврдне обрасце.

Члан 409

Овјера коалиција

Двије или више овјерених политичких странака које одлуче да оформе коалицију морају поднијети захтјев за овјеру под заједничким називом. Иста политичка странка може учествовати у само једној коалицији за сваку изборну јединицу.

Захтјев за овјеру коалиције мора садржавати:

- 1) назив коалиције, онако како ће се појавити на гласачком листићу;
- 2) потпис председника сваке од политичких странака које су чланице коалиције или потпредседника у име председника по овлашћењу странке, чиме се потврђује сагласност сваке политичке странке да буде чланица коалиције;
- 3) листу изборних јединица у којој коалиција намјерава поднијети кандидатску листу;
- 4) адресу сједишта коалиције;
- 5) имена, јединствене матичне бројеве, званичне титуле и потписе свих функционера коалиције;
- 6) потписану изјаву да ће коалиција поштовати одредбе Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Изборни кодекс

понашања за политичке странке, коалиције, листе независних кандидата, независне кандидате, и *Правила и прописе* Привремене изборне комисије; и

- 7) извјештај о финансијском стању у складу са чланом 1601.

Члан 410

Потврђивање коалиције

Коалиција има право да потврди своју овјеру ако задржи исти назив и ако се састоји од истих овјерених политичких странака које су се појавиле на њеном захтјеву за овјеру на прошлим изборима, на којима је добила најмање један мандат.

Потврдни образац мора садржавати:

- 1) листу изборних јединица у којој коалиција намјерава поднијети кандидатску листу;
- 2) потписану изјаву да ће коалиција поштовати одредбе Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Изборни кодекс понашања за политичке странке, коалиције, листе независних кандидата, кандидате, и *Правила и прописе* Привремене изборне комисије; и
- 3) потпис председника свих политичких странака које су чланице коалиције или других лица по овлашћењу председника, чиме се потврђује сагласност сваке политичке странке да буде чланица коалиције.

Члан 411

Преглед овјере коалиције

Коалиција ће предати свој захтјев за овјеру или Потврдни образац Привременој изборној комисији у Сарајеву или било којој канцеларији ОЕБС-а унутар Босне и Херцеговине најкасније до 17.00 часова на дан који одреди Привремена изборна комисија. Привремена изборна комисија ће имати четрнаест (14) дана од датума закључивања овјере коалиција да провјери и прихвати или одбије захтјев.

Члан 412

Статус коалиције

Коалиција ће се сматрати појединачном политичком организацијом у свакој изборној јединици за коју коалиција намјерава поднијети кандидатску листу од датума њене овјере или потврде до датума закључивања овјере изборних резултата. Политичка странка чланица се не може повући из овјерене коалиције прије закључивања изборних резултата. Тамо гдје је коалиција у свом захтјеву за овјеру или Потврдном обрасцу изразила своју намјеру да преда кандидатску листу за неку изборну јединицу, свака кандидатска листа за исту

изборну јединицу коју је предала нека политичка странка чланица коалиције, сматраће се неважећом.

Тамо гдје је коалиција у својој пријави за овјеру или Потврдном обрасцу изразила своју намјеру да преда кандидатску листу за неку изборну јединицу, политичка странка чланица те коалиције не може учествовати као чланица неке друге коалиције у истој изборној јединици.

Члан 413

Овјера листе независних кандидата

Два или више овјерених независних кандидата, који су овјерени за кандидовање за исту изборну јединицу, могу се удружити и поднијети јединствену листу кандидата за ту изборну јединицу.

Листа независних кандидата предаје свој захтјев за овјеру Привременој изборној комисији у Сарајеву или било којој канцеларији ОЕБС-а у Босни и Херцеговини и то најкасније до 20. јула 2000. у 17.00 часова. Привремена изборна комисија ће имати четрнаест (14) дана од дана истека рока за овјеру да размотри и прихвати или одбије захтјев.

Овјерена листа независних кандидата мора предати кандидатску листу за кантон у којем намјерава да учествује на изборима и кандидатска листа мора бити у форми коју је одобрила Привремена изборна комисија. Кандидатска листа ће бити у складу са чланом 417.

Члан 414

Статус листе независних кандидата

Листа независних кандидата се сматра јединственом политичком организацијом у изборној јединици у којој та листа независних кандидата подноси кандидатску листу од датума њене овјере до датума овјере изборних резултата. Независни кандидат се не може повући са овјерене кандидатске листе, листе независних кандидата прије него што се овјере изборни резултати.

Независни кандидат који је пристао да се његово име појави на листи кандидата за листу независних кандидата, не може повући своју кандидатуру прије овјере изборних резултата. Овјерена листа независних кандидата не може уклонити име кандидата са кандидатске листе коју је одобрила Привремена изборна комисија.

Члан 415

Право на жалбу

Политичка странка, коалиција, независни кандидат или листа независних кандидата која је обавијештена да је њен захтјев или Потврдни образац одбијен,

може поднијети жалбу Изборној апелационој поткомисији у року од три дана од датума обавјештавања о одлуци Привремене изборне комисије.

Изборна апелациона поткомисија одлучује о случају и упућује одлуку у писаној форми политичкој странци, коалицији, независном кандидату или листи независних кандидата. Одлука Изборне апелационе поткомисије је коначна.

Члан 416

Кандидатске листе

Овјерена политичка странка или коалиција мора предати кандидатску листу за сваку изборну јединицу у којој има намјеру да учествује на изборима и листа мора бити у форми коју је одобрила Привремена изборна комисија. Кандидатске листе морају бити предате Привременој изборној комисији до 17.00 часова на дан који одреди Привремена изборна комисија.

Да би лице било кандидат овјерене политичке странке или коалиције, оно мора бити регистровани бирач у изборној јединици за коју се кандидује.

Кандидат који је пристао да се његово име појави на кандидатској листи овјерене политичке странке, коалиције или листе независних кандидата не може повући своју кандидатуру прије овјере изборних резултата. Овјерена политичка странка, коалиција или листа независних кандидата не може уклонити име кандидата са кандидатске листе коју је одобрила Привремена изборна комисија.

Политичка странка или коалиција не може замијенити кандидата чије име је уклоњено са кандидатске листе након жалбе кандидата да није сагласан да се његово или њено име стави на кандидатску листу те политичке странке или коалиције, или одлуком Изборне апелационе поткомисије; међутим, овјерена политичка странка или коалиција може у року од 48 часова замијенити кандидата, под сљедећим околностима:

- 1) ако је Привремена изборна комисија кандидата прогласила неподобним, осим када је кандидат проглашен неподобним у складу са чланом 108;
- 2) политичка странка или коалиција је предложила истог кандидата у двије различите изборне јединице;
- 3) кандидат се појављује и на кандидатској листи друге странке или коалиције и изражава јасну намјеру, у писаној форми, да остане на листи друге странке или коалиције; или
- 4) како је утврђено чланом 417.

Политичка странка или коалиција може да уложи жалбу Изборној апелационој поткомисији на одлуку Привремене изборне комисије у вези са кандидатском листом у року од три дана од дана обавјештавања о одлуци Привремене изборне комисије.

Кандидатске листе морају садржавати име, презиме, адресу пребивалишта, јединствен матични број и потпис сваког кандидата, потпис предсједника политичке странке или пресједника политичких странака у коалицији.

Политичке странке, коалиције или листе независних кандидата морају, приликом предавања кандидатске листе, предати испуњен образац за имовинско стање за сваког кандидата.

За изборе на кантоналном нивоу, број кандидата на кандидатској листи политичке странке, коалиције, листе независних кандидата може бити већи за десет процената (10%) од броја мандата који се додјељују.

За вишечлане изборне јединице, утврђене у поглављима 1100, 1200 и 1300 ових *Правила и прописа*, број кандидата на кандидатској листи политичке странке, коалиције, или листе независних кандидата може бити већи за два (2) кандидата од броја мандата који се додјељују у тој вишечлавној изборној јединици.

(измијењено и допуњено 14. и 27. јула 2000. године)

Члан 417

Правило о заступљености полова

Свака кандидатска листа укључује кандидате женског и мушког пола. Имена кандидата сваког пола биће на кандидатској листи распоређена на сљедећи начин: бар по један (1) кандидат сваког пола међу прва три (3) кандидата, по два (2) међу првих шест (6) кандидата и по три (3) међу првих девет (9) кандидата, и тако редом. Број кандидата сваког пола треба да буде једнак барем укупном броју кандидата на листи који је подијељен са три (3) и заокружен на најближи цијели број.

У случају да политичка странка, коалиција или листа независних кандидата не испоштује став 1 овог члана, тада ће се политичкој странци, коалицији или листи независних кандидата дати четрдесет осам (48) часова да измијени кандидатску листу.

У случају да политичка странка, коалиција или листа независних кандидата не испоштује став 2 овог члана тада се прихвата само дио кандидатске листе који је у складу са овим чланом. Уколико се на кандидатској листи налазе имена кандидата, али нису распоређени у складу са овим чланом, тада се имена кандидата помијерају на кандидатској листи да би се испоштовао овај члан.

Члан 418

Повлачење кандидатуре

Независни кандидат може повући кандидатуру прије избора подношењем обавјештења Привременој изборној комисији најкасније до рока одређеног за подношење кандидатских листа политичких странака и коалиција.

Кандидат овјерене политичке странке, листе независних кандидата или коалиције не може повући своју кандидатуру након истека рока за достављање кандидатских листа који одреди Привремена изборна комисија.

Уколико је кандидат неспособан или одбије мандат после овјере изборних резултата од стране Привремене изборне комисије, име кандидата ће бити уклоњено са листе кандидата и мандат ће бити додијељен у складу са чланом 1105, осим за мандате у кантонима који ће бити додијељени у складу са чланом 1405. Кандидат, или у случају када је кандидат неспособан, лице које он овласти мора поднијети одбијање мандата у писаној форми, Привременој изборној комисији.

Ако на листи није остало подобних кандидата, тада мандат остаје упражњен.

Члан 419

Смрт, оставка или неспособност кандидата

Уколико кандидат политичке странке, коалиције или листе независних кандидата умре, да оставку, или је трајно неспособан за обављање функције, мандат ће бити додијељен кандидату који је добио сљедећи највећи број гласова. Уколико су преостали кандидати добили исти број гласова, расподјела мандата ће бити обављена по редослиједу кандидата на листи.

Уколико преостали кандидати на листи нису подобни, мандат остаје упражњен.

Члан 420

Објављивање листе

Послије овјере поднесених кандидатских листа, Привремена изборна комисија ће објавити кандидатске листе овјерених политичких странака, коалиција, листа независних кандидата као и имена свих независних кандидата за сваке изборе према редослиједу утврђеном жријебањем у складу са чланом 528. Кандидатске листе ће бити објављене до датума који одреди Привремена изборна комисија. Листе кандидата ће такође бити објављене на бирачким мјестима и у средствима јавног информисања. Општинске изборне комисије ће објавити кандидатске листе одмах након што су достављене од стране Привремене изборне комисије.

Члан 421

Политичка платформа

Од сваке политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата која није поднијела политичку платформу на претходним изборима, под надзором ОЕБС-а, тражи се да поднесу исту. Платформа ће бити припремљена у складу са инструкцијама Привремене изборне комисије. Платформа ће садржавати јасне и експлицитне ставове, идеје и планове политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата о питањима која укључују: повратак избјеглица и расељених лица, привреду, права мањина, обнову и развој, образовање и социјална питања. Политичка странка, независни кандидат или коалиција који су поднијели политичку платформу за претходне изборе под надзором ОЕБС-а не треба да подносе нову политичку платформу.

Сваку политичку платформу ће прегледати одбор који се састоји од једног члана из Секретаријата Привремене изборне комисије, Одјељења ОЕБС-а за људска права, Одјељења ОЕБС-а за демократизацију, затим лица које именује Високи представник и представника других међународних невладиних организација које шеф Мисије ОЕБС-а сматра прикладним. Одбор ће објавити Пословник за оцјену политичких платформи. Овај Пословник одобрава Привремена изборна комисија.

Политичка платформа која садржи хушачки језик који потпирује мржњу или језик који би се могао протумачити као језик који подстиче насиље, или језик који крши принципе Европске конвенције о људским правима, сматраће се неприхватљивом и Привремена изборна комисија ће предузети одговарајуће санкције и/или мјере.

Политичке платформе које су непотпуне или не укључују одређена питања према датим инструкцијама биће враћене политичкој странци, коалицији, независном кандидату или листи независних кандидата на допуну. Ако политичка странка, коалиција, независни кандидат или листа независних кандидата не допуне политичку платформу у року од четрдесет осам (48) часова, пријава политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата неће бити прихваћена за овјеру.

Члан 422

Листа кандидата за компензационе мандате

Свака овјерена политичка странка и коалиција која је предложила кандидате за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, или Народну скупштину Републике Српске може поднијети листу кандидата за компензационе мандате Привременој изборној комисији до 1. септембра 2000.

године. Листа кандидата за компензационе мандате може бити поднесена за сваки горе наведени орган за који је политичка странка или коалиција овјерена.

Листа кандидата за компензационе мандате може садржавати једино имена кандидата која се већ налазе на регуларним кандидатским листама које је политичка странка или коалиција поднијела за једну или више вишечланих изборних јединица. Кандидати чија се имена налазе на листи за компензационе мандате могу бити са листе било које вишечлане изборне јединице у оквиру истог ентитета, и са истог изборног нивоа. Листа кандидата за компензационе мандате треба да буде у складу са чланом 417.

Листе кандидата за компензационе мандате не објављују се на гласачком листићу, већ служе у сврху додјеле компензационих мандата у складу са члановима 1107, 1206, и 1306. Листе кандидата за компензационе мандате ће бити доступне јавности.

Поглавље 500

Провођење избора

Члан 501

Опште одредбе о бирачким мјестима

Гласање се проводи на бирачким мјестима, осим ако одредбама ових *Правила и прописа* није другачије одређено.

Бирачка мјеста одређује општинска изборна комисија најкасније двадесет и пет (25) дана прије дана избора. Општинска изборна комисија, непосредно након одређивања бирачких мјеста, подноси списак локација бирачких мјеста Привременој изборној комисији. Општинска изборна комисија такође подноси опис простора који обухвата свако бирачко мјесто. Привремена изборна комисија може да промијени локацију бирачког мјеста ако утврди да није погодна за гласање.

Бирачко мјесто не може се налазити у вјерском објекту, згради органа власти, згради која је власништво политичке странке или у којој је сједиште политичке странке, згради која је коришћена као мјесто за вршење мучења или злостављања, или на мјестима у којима се служи и конзумира алкохол.

Свако бирачко мјесто означава се посебном шифром, бројем општине и словом ентитета.

Општинска изборна комисија, најкасније петнаест (15) дана прије дана избора, објављује која су бирачка мјеста одређена за гласање и гдје бирачи могу да гласају.

Члан 502

Критеријуми за бирачка мјеста

Локације бирачких мјеста ће бити одабирани према сљедећим критеријумима:

- 1) Бирачко мјесто одређује се према броју бирача, који, у правилу, не може бити већи од једне хиљаде (1000), узимајући у обзир и удаљеност бирача од бирачког мјеста.
- 2) У просторији одређеној за гласање уређује се посебан простор у којем је обезбијеђена тајност гласања.
- 3) Општинска изборна комисија дужна је правовремено обезбиједити да простор одређен за бирачко мјесто буде припремљен и отворен за вријеме гласања.

- 4) Под бирачким мјестом и његовом околином, у смислу ових *Правила и прописа*, сматра се бирачко мјесто као и простор у кругу од педесет метара од улаза у зграду у којој се налази бирачко мјесто.
- 5) Број бирачких мјеста за гласање у одсуству ће се одредити на основу процијењеног броја пријава за гласање у одсуству. Ова бирачка мјеста за гласање у одсуству ће бити лоцирана на погодним мјестима за вођење гласања у одсуству.
- 6) Бирачко мјесто мора бити довољно велико да дјелотворно опслужи бираче и испуни захтјеве изборног особља, са довољно намјештаја и простора да смјести надзорнике и посматраче политичких странака, коалиција, независних кандидата и листи независних кандидата. Мора бити довољно простора да се омогући постављање гласачких кабина на мјесто које обезбјеђује тајност гласања, и постављање гласачких кутија на положај видљив изборним званичницима и осталим акредитованим лицима.
- 7) Приступ бирачком мјесту ће бити затворен у случају непредвиђених околности, прије отварања бирачког мјеста и након затварања бирачког мјеста.
- 8) Бирачко мјесто мора бити лоцирано на приступачном мјесту и требало би, гдје је то могуће, имати прикладан приступ за инвалиде како би им се олакшало гласање. Захтијева се адекватно освјетљење и заштита од природних непогода.
- 9) Ознаке на и у згради у којој се бирачко мјесто налази морају бити на одговарајућим мјестима, поготово у случајевима гдје се у згради налази више од једног бирачког мјеста.

Члан 503

Промјене локације бирачког мјеста

Када се одаберу бирачка мјеста и објаве њихове локације, било која промјена локације мора се координирати са Привременом изборном комисијом. Ако се захтијева промјена, бирачи морају бити обавијештени путем расположивих медијских средстава. Обавјештења се морају поставити на првобитном бирачком мјесту, обавјештавајући бираче о новој локацији бирачког мјеста.

Члан 504

Забрана материјала за кампању на или у близини бирачког мјеста

Не смије се излагати никакав материјал за кампању на бирачком мјесту, ни у његовој околини. Политичке странке, коалиције, независни кандидати и листе независних кандидата морају уклонити сав материјал из предизборне кампање који се налази у кругу од педесет (50) метара од улаза на бирачко

мјесто, двадесет четири (24) часа прије почетка гласања. Не смије се емитовати никаква информација у вези са предизборном кампањом путем било каквих средстава комуникација на бирачком мјесту, нити унутар чујног домета бирачког мјеста.

Члан 505

Присуство чланова бирачког одбора

Обавеза присуства чланова бирачког одбора током гласања и бројања ће бити установљена у Приручнику за гласање и бројање.

Члан 506

Приручник за бирачке одборе и општинске изборне комисије

Одговорности бирачких одбора и општинских изборних комисија ће бити ближе дефинисани у "Приручнику за бирачке одборе и општинске изборне комисије", који ће, по одобрењу Привремене изборне комисије, сачињавати дио *Правила и прописа* Привремене изборне комисије.

Члан 507

Материјал бирачког мјеста, опрема и гласачки листићи

Општинска изборна комисија, у складу са упутством Привремене изборне комисије, а најкасније дванаест (12) часова прије отварања бирачких мјеста на дан избора, доставља бирачком одбору бирачки материјал, укључујући одговарајући број гласачких кутија, гласачких листића и кандидатских листа, извод из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто, обрасце за извјештавање резултата у складу са овим *Правилима и прописима*, и књигу бирачког мјеста.

Привремена изборна комисија обезбјеђује општинској изборној комисији довољан број гласачких листића, укључујући један број додатних гласачких листића у односу на број гласачких листића који су према изводу из Централног бирачког списка потребни за то бирачко мјесто. Привремена изборна комисија доноси упутства којима се утврђује начин задуживања гласачких листића издатих поједином бирачком мјесту.

Бирачки одбор је одговоран за безбједност гласачких листића бирачког материјала и опреме од тренутка пријема тог материјала, до завршетка свих својих дужности након затварања бирачког мјеста, и уручења материјала општинској изборној комисији, у складу са овим *Правилима и прописима*.

На дан уочи избора бирачки одбор утврђује да ли је изборни материјал за одређено бирачко мјесто достављен потпун и у исправном стању.

У случају да услови из претходног става нису испуњени, бирачки одбор о томе обавјештава општинску изборну комисију, која је обавезна да исправи и отклони све уочене недостатке који се односе на доставу изборног материјала.

Члан 508

Одржавање реда на бирачком мјесту

Предсједавајући бирачког одбора, заједно са осталим члановима бирачког одбора, одржава ред на бирачком мјесту и његовој околини. Ако се ред на бирачком мјесту наруши, предсједавајући бирачког одбора може затражити помоћ полиције. Гласање се прекида док се на бирачком мјесту налазе припадници полиције.

Предсједавајући бирачког одбора може са бирачког мјеста и његове околине удаљити свако лице које нарушава ред. Свако удаљавање са бирачког мјеста биће забиљежено у књигу бирачког мјеста. Бирачки одбор одлучује о удаљавању са бирачког мјеста посматрача акредитованог у складу са одредбама поглавља 1800 ових *Правила и прописа*.

На бирачком мјесту и у његовој околини није дозвољено ношење оружја или опасних предмета, осим за припаднике полиције у случајевима наведеним у ставу 1 овог члана и припадника полиције који уђу у бирачко мјесто да би гласали. Припадник полиције мора да напусти бирачко мјесто након што је гласао/ла.

Није дозвољено доношење обиљежја и симбола политичке конотације на бирачко мјесто и у његову околину.

Члан 509

Опасност по мир на бирачком мјесту

Ако постоји опасност по ред и мир, и ако дође до избијања насиља или ако се открије оружје унутар бирачког мјеста, предсједавајући бирачког одбора ће:

- 1) обезбиједити да се одмах отклони опасност, избијање насиља или уклони оружје са бирачког мјеста;
- 2) ако се опасност, избијање насиља или постојање оружја не може отклонити одмах, предсједавајући бирачког одбора ће прекинути гласање за онолико времена колико буде требало за поновно успостављање реда и мира на бирачком мјесту. Ако предсједавајући буде сматрао неопходним, он може позвати полицију или снаге безбједности изван бирачког мјеста како би помогли да се поновно успостави ред и мир унутар бирачког мјеста.

Члан 510

Опасност по мир изван бирачког мјеста

Ако постоји опасност по ред и мир, ако дође до избијања насиља или се открије постојање оружја изван бирачког мјеста, полиција или друге снаге безбједности одговорне за ред и мир, ће:

- 1) обезбиједити да се одмах отклони опасност, избијање насиља или постојање оружја из близине бирачког мјеста;
- 2) ако се опасност, избијање насиља или постојање оружја не може отклонити одмах, предсједавајући бирачког одбора ће прекинути гласање за онолико времена колико буде требало за поновно успостављање реда и мира у близини бирачког мјеста.

Члан 511

Књига бирачког мјеста

Током процеса гласања води се књига бирачког мјеста. У књигу бирачког мјеста се уносе сљедећи подаци:

- 1) списак и количина изборног материјала, достављена бирачком мјесту;
- 2) списак свих акредитованих посматрача на бирачком мјесту;
- 3) запажања о свим важним догађајима до којих дође на бирачком мјесту; и
- 4) све друге информације које се, у складу са одредбама ових *Правила и прописа*, уносе у књигу бирачког мјеста.

Предсједавајући или члан бирачког одбора, бирач или акредитовани посматрач може у књигу бирачког мјеста унијети своје мишљење или примједбе на процес гласања. Уколико се ово лице лично не потпише у књигу бирачког мјеста, његово мишљење или примједба неће бити разматрани.

Члан 512

Процедуре на бирачком мјесту прије почетка гласања

Прије почетка гласања, у присуству чланова бирачког одбора и присутних акредитованих посматрача, бирачки одбор ће:

- 1) побринути се да сав изборни материјал буде достављен. Особље које ради на изборима ће обезбиједити потребни намјештај и гласачке кабине на начин којим се обезбјеђује тајност гласања;
- 2) у одговарајуће обрасце уписати број бирача чија имена се налазе на изводу из Централног бирачког списка;

- 3) утврдити укупан број гласачких листића примљених на бирачком мјесту, те уписати у прикладне обрасце;
- 4) забиљежити било које друге информације које су обавезне у складу са овим *Правилима и прописима*;
- 5) припремити и показати празну гласачку/е кутију/је у присуству чланова бирачког одбора и акредитованих посматрача који би могли бити присутни прије печатења гласачке/их кутија/је;
- 6) уписати у књигу бирачког мјеста имена присутних акредитованих посматрача; и
- 7) поставити гласачку/е кутију/је на мјесто на којем ће бити јасно видљиве члановима бирачког одбора и акредитованим посматрачима током цијелог процеса гласања.

Када се ради о бирачком мјесту за гласање у одсуству, подаци назначени у ставовима (2) и (3) овог члана биће уписани за сваку изборну јединицу у којој су гласачки листићи издати за бирачко мјесто за гласање у одсуству.

Члан 513

Радно вријеме бирачког мјеста

Гласање траје непрекидно у току једног дана, са почетком у 07.00 часова и завршетком у 19.00 часова. Ако дође до нарушавања реда, предсједавајући бирачког одбора може прекинути гласање док се не успостави ред. Разлози и узроци прекида гласања уносе се у књигу бирачког мјеста.

Бирачко мјесто се затвара у 19.00 часова. Бирачима који чекају у реду на бирачком мјесту у вријеме његовог затварања дозвољено је да гласају.

Члан 514

Подешавање радног времена збоги прекида

Ако је због нарушавања реда гласање прекинуто у трајању до три часа, гласање ће се продужити за временски период у дужини трајања тог прекида, о чему одлучује предсједавајући бирачког одбора. Ако је прекид трајао дуже од три часа, о дужини периода за који се гласање продужава одлучује општинска изборна комисија, уз консултације са Привременом изборном комисијом.

Гласање такође може бити продужено у складу са овим чланом уколико је прекинуто због околности из чланова: 508, 509, 510, и 516.

Члан 515

Подешавање радног времена због кашњења са отварањем

Ако бирачко мјесто није отворено на вријеме, а кашњење је трајало до три часа, гласање на том бирачком мјесту може се продужити за временски период у дужини трајања кашњења. Ако је кашњење трајало дуже од три часа, о дужини периода за који се гласање продужава одлучује општинска изборна комисија, уз консултације са Привременом изборном комисијом.

Члан 516

Обустављање гласања

Општинска изборна комисија или Привремена изборна комисија може да обустави гласање на бирачком мјесту када дође до озбиљних кршења одредаба *Правила и прописа* Привремене изборне комисије.

Члан 517

Овлашћење предсједавајућег да уклони бирача

Предсједавајући бирачког одбора у консултацији са осталим члановима бирачког одбора може да спријечи лице чије име се налази на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто да гласа ако нарушава мир на бирачком мјесту. Такви случајеви морају бити уписани у књигу бирачког мјеста. Привремена изборна комисија ће издати додатне смјернице за таква одстрањивања у складу са овим *Правилима и прописима*.

Члан 518

Обезбјеђивање тајности гласања

Привремена Изборна комисија и надлежни органи за провођење избора обезбјеђују да гласање буде тајно и да се обавља лично, путем гласачког листића.

Члан 519

Дужност да се објасни начин гласања

Чланови бирачког одбора дужни су да објасне бирачу начин гласања и да обезбиједу тајност гласања.

Чланови бирачког одбора не смију утицати на одлуку бирача.

Члан 520

Локација за гласање

Бирач гласа на бирачком мјесту на којем је уписан у извод из Централног бирачког списка.

Бирач који има бирачко право, има право да гласа за општину у којој је имао пребивалиште прије 6. априла 1992. године, укључујући и тај дан, може да гласа на бирачком мјесту за гласање у одсуству.

Члан 521

Документи за идентификацију

Предсједавајући или члан бирачког одбора утврђује идентитет бирача на основу важећег идентификационог документа.

Важећи идентификациони докуменат, у смислу претходног става, је један од следећих докумената који садржи фотографију:

- 1) лична карта;
- 2) пасош;
- 3) возачка дозвола;
- 4) војна књижица;
- 5) важећи идентификациони докуменат издат од стране земље домаћина;
- 6) избјеглички картон издат од владе земље домаћина или друге међународне организације.

Картон бирача или потврда о регистрацији није прихватљива идентификација за бирача.

Ако је бирач промијенио име, обавезан је, уз једну од напријед наведених личних исправа, дати на увид и рјешење о промјени имена издато од стране надлежног органа.

Члан 522

Потписивање бирачког списка

Након што је бирач доказао свој идентитет члану бирачког одбора тако што је показао прихватљив идентификациони докуменат, и након што је његово име нађено на изводу из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора ће заокружити име и презиме бирача на изводу из Централног бирачког списка и бирач ће се потписати поред свог имена на изводу из Централног бирачког списка.

Члан 523

Издавање гласачког листића и гласање

Члан бирачког одбора ће издати гласачки листић бирачу, и тада ће бирач бити упућен према једној од гласачких кабина како би испунио гласачки листић. Након испуњавања, бирач ће пресавити гласачки листић и убацити га у гласачку кутију.

Члан 524

Бирач који није нађен на бирачком списку

Ако име бирача није нађено на изводу из Централног бирачког списка редовног бирачког мјеста, том бирачу се неће дозволити да гласа на том бирачком мјесту, али ће му се савјетовати да оде на најближе бирачко мјесто за гласање у одсуству, или другу одређену локацију.

Ако се име бирача не може пронаћи ни у бирачком списку бирачког мјеста за гласање у одсуству, онда ће његово име бити дописано у допунски бирачки списак.

Бирач ће се потписати у допунски списак, те ће након потписивања гласати непотврђеним гласачким листићем.

По издавању непотврђеног гласачког листића бирачу, идентификациони документи ће бити задржани док бирач не врати непотврђени гласачки листић у запечаћеној коверти. Гласачки листић бирач ће ставити у посебну коверту, на којој су наведени сви потребни подаци на основу којих се може извршити провјера права гласа, и која мора бити запечаћена прије убацивања у гласачку кутију. Након што је гласање завршено, те након отварања гласачких кутија, у складу са *Правилима и прописима*, бирачки одбор ће прослиједити све запечаћене коверте Привременој изборној комисији која ће прије отварања запечаћене коверте и бројања гласачког листића утврдити подобност бирача. Овај процес ће бити детаљно описан у Процедуралним упутствима Привремене изборне комисије.

Члан 525

Формат гласачког листића на свим изборним нивоима

Привремена изборна комисија утврђује формат гласачког листића за све изборе.

Члан 526

Подаци садржани на гласачком листићу

Гласачки листић садржи само сљедеће податке:

- 1) датум избора;
- 2) назив органа власти за који се врши избор;
- 3) називе листи кандидата политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и имена независних кандидата, по редослиједу утврђеном на збирној листи, на основу жријебања за редослијед на гласачком листићу као и имена свих кандидата на листама; и
- 4) упутство о начину коришћења и испуњавања гласачког листића.

Члан 527

Подаци садржани на гласачком листићу за избор предсједника и потпредсједника Републике Српске

Подаци који су обавезни за формулисање гласачког листића за избор предсједника и потпредсједника Републике Српске ће установити Привремена изборна комисија. То ће бити преференцијални гласачки листић са преференцијалним системом гласања како је наведено у члану 902.

Члан 528

Жријебање за редослијед на гласачком листићу

За сваку политичку странку, коалицију, листу независних кандидата и независног кандидата, жријебањем се извлачи број, да би се одредио њихов редослијед на гласачком листићу. Број жријебања користи се за одређену политичку странку или коалицију за сваки ниво избора за који се та политичка странка или коалиција појављује на гласачком листићу. Привремена изборна комисија објављује мјесто, датум и вријеме одржавања жријебања за редослијед на гласачком листићу. Представници политичких странака, коалиција, листа независних кандидата, независних кандидата и други акредитовани посматрачи могу присуствовати жријебању.

Члан 529

Опис гласачког листића – отворена листа

Назив политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или име независног кандидата биће одштампан на листићу онако како се појављује на оригиналу захтјева за овјеру политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата.

Називи политичких странака, коалиција и листе независних кандидата или имена овјерених независних кандидата, биће одштампана на гласачком листићу редослиједом који је одређен жријебањем, како је описано у члану 528.

Гласачки листићи морају бити одштампани на такав начин да су једнако погодни и за ручно бројање и за скенирање.

Члан 530

Опис гласачког листића – преференцијални гласачки листић

Преференцијални гласачки листић ће садржати имена предсједничких и потпредсједничких кандидата за сваку листу кандидата која се такмичи за предсједника и потпредсједника Републике Српске. Поред сваке листе кандидата постојаће поље које ће бирач означити бројевима по реду својих преференци. Листе кандидата ће бити садржане на гласачком листићу по редослиједу који је одређен жријебањем по члану 528.

Члан 531

Означавање гласачког листића – отворена листа

За систем отворених листа, бирач ће испунити гласачки листић означавајући поље поред изабраног имена политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата. Осим тога, бирач може означити поље поред имена једног или више кандидата на листи једне изабране политичке странке, коалиције или листе независних кандидата.

Члан 532

Означавање гласачког листића – преференцијални гласачки листић

За преференцијалне изборе, бирач ће испунити гласачки листић са бројем један поред листе кандидата прве преференце. Уколико бирач жели да изрази наредне преференце, уписиваће бројеве 2, 3, 4 итд. поред преосталих листи кандидата, тако да уписани бројеви изражавају редослијед бирачевих преференци за преостале листе кандидата. Максималан број преференци које бирач може да означи једнак је броју листа кандидата на гласачком листићу за предсједника и потпредсједника Републике Српске.

Члан 533

Одржавање тајности гласања

Бирач гласа у посебном простору у којем је обезбијеђена тајност гласања.

Бирач не смије јавно показивати испуњени гласачки листић.

Бирач савија гласачки листић тако да се не може видјети како је гласао и убацује гласачки листић у одговарајућу гласачку кутију.

На бирачком мјесту гласање мора бити лично, испуњавање гласачког листића мора бити у тајности, изузев у случајевима гдје бирач захтијева помоћ, као што је наведено у члану 537.

Ниједно лице не смије ометати бирача приликом гласања, нити смије покушати тражити било какве информације о томе за коју политичку странку,

коалицију, листу независних кандидата или независног кандидата је бирач гласао, гласа или жели да гласа, нити спречавати или покушавати да спријечи некога у остваривању права да гласа.

Члан 534

Неважећи гласачки листићи – избори отвореним листама

Гласачки листић за изборе путем отворених листа је неважећи:

- 1) ако није испуњен, или је испуњен на такав начин да није могуће са сигурношћу утврдити којој је политичкој странци, коалицији, независном кандидату или листи независних кандидата бирач дао свој глас;
- 2) ако су дописана имена кандидата или називи политичких странака;
- 3) ако је означено више од једне политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата;
- 4) ако се на основу ознака које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет;
- 5) ако бирач означи гласачки листић на начин другачији од оног који је утврђен овим *Правилима и прописима*;
- 6) ако није у оном облику који је потврдила и службено издала Привремена изборна комисија;
- 7) ако се глас да кандидатима из више од једне политичке странке, коалиције или листе независних кандидата.

Гласачки листић који је оштећен је важећи, осим ако је оштећење такво да се не може одредити бирачев избор.

Број неважећих гласачких листића се уноси у одговарајући Образац за евиденцију, са одвојеним рубрикама за празне неиспуњене гласачке листиће или погрешно испуњене гласачке листиће.

Члан 535

Неважећи гласачки листићи – преференцијално гласање

Гласачки листић за преференцијално гласање ће бити неважећи:

- 1) ако није испуњен, или је испуњен на такав начин да није могуће са сигурношћу утврдити преференцу или редослијед преференци бирача;
- 2) ако су дописана имена кандидата;
- 3) ако се на основу ознака, које је бирач дописао на гласачки листић, као што је потпис, може утврдити његов идентитет;

4) ако није у оном облику који је потврдила и службено издала Привремена изборна комисија;

Гласачки листић се не сматра неважећим уколико бирач означи мањи број преференци од броја листа кандидата на гласачком листићу. Гласачки листић који је оштећен ће бити проглашен важећим, осим ако је оштећење такво да се не може одредити бирачев избор.

Члан 536

Повратак бирача који су се регистровали да гласају изван земље

Ако се име бирача не налази на изводу из Централног бирачког списка зато што се бирач регистровао да гласа изван земље, а вратио се да гласа лично у Босни и Херцеговини, његово име се додаје у допунски списак који садржи све податке које садржи и извод из Централног бирачког списка.

Бирач се потписује на допунски списак и има право да гласа непотврђеним гласачким листићем, у складу са другим одредбама ових *Правила и прописа*.

Идентификациони документи бирача се задржавају док бирач не врати непотврђени гласачки листић у запечаћеној коверти. Бирач ставља свој гласачки листић у посебну коверту, на којој ће се назначити подаци на основу којих се може провјерити његово бирачко право. Коверта ће бити запечаћена прије него је бирач убаца у гласачку кутију. Послије затварања гласања и послије отварања гласачких кутија у складу са одредбама ових *Правила и прописа*, бирачки одбор броји непотврђене гласачке листиће из гласачке кутије и записује добијени број у књигу бирачког мјеста, те пакује и доставља све запечаћене коверте општинској изборној комисији.

Општинска изборна комисија прослијеђује Привременој изборној комисији пакете запечаћених коверти са свих бирачких мјеста у тој општини. Привремена Изборна комисија потврђује да се тај бирач регистровао да гласа изван земље, као и бирачко право тог бирача прије него се отвори коверта и прије него што гласачки листић буде пребројан.

Уколико не може бити потврђено да се тај бирач регистровао за гласање изван земље и да има бирачко право, коверта се не отвара нити се броји.

Члан 537

Помоћ бирачима

На захтјев бирача који је слијеп, неписмен или је физички неспособан да сам гласа, предсједавајући бирачког одбора, одобрава примјену поступка по којем друго лице, које изабере бирач који није у могућности да гласа, помаже том бирачу при потписивању на извод из Централног бирачког списка и гласању.

Лице које помаже при гласању не може бити члан бирачког одбора, акредитовани посматрач или посматрач политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата.

Једно лице може помагати само једном бирачу.

Лице које помаже бирачу да гласа, читко ће написати своје име на извод из Централног бирачког списка до имена бирача којем је помагало и потписати се. Лице које помаже том бирачу не мора бити регистровани бирач.

Члан 538

Упропашћени гласачки листићи

У случају да бирач упропасти гласачки листић у току гласања, бирачки одбор је дужан бирачу издати нови гласачки листић и одложити упропашћени гласачки листић у посебну коверту са назнаком "упропашћени гласачки листићи". Да би добио други гласачки листић, бирач мора вратити упропашћени гласачки листић члану бирачког одбора који на том листићу мора дописати ријеч "упропашћен". Замјена гласачког листића биће забиљежена у књигу бирачког мјеста.

Члан 539

Бирачи који гласају путем поште

Држављанин Босне и Херцеговине који има бирачко право, а који борави изван земље, има право да гласа путем поште, на основу одредаба ових *Правила и прописа*.

Гласачки листићи који су примљени поштом до 17.00 часова на дан уочи дана избора ће бити бројани. Гласачки листићи који су примљени путем поште после овог рока неће бити пребројани.

Да би гласачки листић био пребројан, мора да буде:

- 1) послан од стране бирача за којег је установљено да је правилно регистрован за гласање путем поште;
- 2) попраћен потврдом за регистрацију бирача;
- 3) запечаћен у коверти како би се обезбиједила тајност гласа бирача.

Члан 540

Провјера потврде о регистрацији бирача који гласају путем поште

Уколико потврда о регистрацији није нађена у враћеној коверти која садржи коверту за тајност гласа, коверта за тајност гласа може бити отворена да би се провјерило да ли садржи потврду о регистрацији. Ову процедуру могу

обављати само лица овлашћена за провођење гласања изван земље уз присуство посматрача. Коверта за тајност гласа ће бити поново запечаћена одмах након завршетка провјере у вези са потврдом о регистрацији.

Члан 541

Гласање бирача везаних за дом или институције

Привремена изборна комисија доноси прописе за гласање држављана Босне и Херцеговине који имају бирачко право, а који су везани за домове због старости, болести или инвалидитета, који су затвореници или су везани за институције.

Бирачи који су инвалиди, хоспитализирана лица или лица у затвору гласају на дан избора.

Бирач који се налази на бирачком списку а који је везан за дом, хоспитализиран или у затвору и због тога није у стању да гласа лично на дан избора, може се пријавити код надлежне општинске изборне комисије да гласа специјалном процедуром.

Привремена изборна комисија објављује критеријуме који регулишу ко може да гласа специјалном процедуром.

Ако општинска изборна комисија одлучи да прихвати захтјев којим се омогућава гласање специјалном процедуром, она ће забиљежити у бирачки списак, на начин предвиђен у приручнику за гласање, да бирач има право да гласа специјалном процедуром. Она потом додаје име бирача у бирачки списак бирача везаних за дом или институцију.

Општинска изборна комисија прослијеђује бирачке спискове бирача који су везани за домове или установе предсједнику бирачког одбора или једном од чланова бирачког одбора који је задужен да обезбиједи гласање свих бирача који су на списку бирача који су везани за домове или установе.

Општине са више бирачких мјеста за гласање у одсуству могу подијелити списак бирача везаних за дом или институције на посебне бирачке спискове бирача који су везани за дом или институције за свако бирачко мјесто за гласање у одсуству. Међутим, име ниједног бирача који је везан за дом или институцију не може се појавити на више бирачких спискова бирача који су везани за дом или институцију.

Сви бирачи везани за дом или институцију гласају у одсуству.

Када се оконча процес гласања бирача везаних за дом или институције, гласачка кутија која се користила за овај процес се печати како је предвиђено приручником за гласање. Предсједавајући бирачког одбора на бирачком мјесту за гласање у одсуству одговара за гласачку кутију за гласање бирача који су везани за дом или институцију све док се не затворе бирачка мјеста на дан

гласања. Гласачка кутија се потом отвара у исто вријеме када и друге/а гласачке/а кутије/а на бирачком мјесту за гласање у одсуству, а њен садржај се третира на исти начин.

Члан 542

Затварање бирачког мјеста

Након што је посљедњи бирач у реду у тренутку затварања убацио гласачки листић у гласачку кутију, отвори на гласачким кутијама се печате у складу са приручником за гласање који је издала Привремена изборна комисија. Печаћење ће се обавити уз присуство акредитованих посматрача. Предсједавајући бирачког одбора ће затим прогласити затварање бирачког мјеста.

Члан 543

Бројање – основне одредбе

Привремена изборна комисија доноси прописе за бројање гласачких листића и утврђивање резултата гласања бирача који су гласали непотврђеним гласачким листићима, бирача који су гласали гласачким листићима за гласање у одсуству, и бирача везаних за дом или институције.

Сви остали гласачки листићи броје се на бирачким мјестима, осим ако Привремена изборна комисија утврди да ће се одређен број гласачких листића бројати у главном центру за бројање. Привремена изборна комисија доноси прописе за бројање гласова и утврђивање резултата у главном центру за бројање. Резултати гласања у главном центру за бројање ће бити јавно изложени у главном центру за бројање да би јавност могла имати увида у њих.

Да би се обезбиједила тајност гласања, гласачки листићи се броје на начин којим се не би нарушила тајност гласања.

Члан 544

Циљеви процедуре бројања

Процедура за бројање мора да испуни сљедеће циљеве: тачност, ефикасност и контролу у добијању резултата, могућност поновног бројања и понављања избора, те заштиту тајности гласа.

Члан 545

Одговорности

Општинска изборна комисија у општини је одговорна за правилно провођење бројања гласачких листића који ће се бројати на бирачком мјесту водећи рачуна да се чланови бирачких одбора придржавају одредаба ових *Правила и прописа* и да у потпуности сарађују са међународним надзорницима.

Привремена изборна комисија је одговорна за правилно провођење бројања гласачких листића који ће се бројати у главном центру за бројање.

Члан 546

Надзирање и бројање

Бројање на бирачком мјесту се врши под надзором општинске изборне комисије и међународног надзорника, ако је присутан.

Члан 547

Особље главног центра за бројање

Особље у главном центру за бројање ће се састојати од лица из оба ентитета у Босни и Херцеговини и, у сарадњи са међународним надзорницима, одговараће за гласачке листиће, и друге гласачке материјале, који се достављају у центар за бројање те вршити бројање гласачких листића.

Члан 548

Процедурална упутства

Замјеник шефа Мисије ОЕБС-а за изборе је овлашћен да изда Процедурална упутства за провођење бројања на бирачким мјестима и у главном центру за бројање, уз одобрење Привремене изборне комисије. Ова Процедурална упутства су обавезујућа за све изборне органе, међународно особље ОЕБС-а и акредитоване посматраче.

Члан 549

Мјеста за бројање

Гласачки листићи које су испунили бирачи чије се име нашло у бирачком списку, на редовним бирачким мјестима унутар Босне и Херцеговине, биће пребројани на бирачком мјесту одмах након затварања истих на дан гласања. Први преференцијални гласови на прференцијалним гласачким листићима којима се гласало за председника и потпредседника Републике Српске ће се бројати на бирачком мјесту.

Непотврђени гласачки листићи, листићи за гласање у одсуству, као и листићи које су испунили бирачи везани за дом или институције, у Босни и Херцеговини, те листићи за гласање путем поште, се броје у главном центру за бројање којег установи замјеник шефа Мисије ОЕБС-а за изборе. Уколико је неопходно, у главном центру за бројање гласова се броје други и наредни преференцијални гласови за председника и потпредседника Републике Српске.

Члан 550

Бројање гласова и главни центар за бројање

Гласачки листићи за гласање у одсуству, гласачки листићи за гласање путем поште, те гласачки листићи које су испунили бирачи везани за дом или институције, као и непотврђени гласачки листићи, који се броје у главном центру за бројање, биће електронски скенирани. Преференцијални гласачки листићи којима се гласало на редовним бирачким мјестима се такође скенирају у главном центру за бројање ако је неопходно за утврђивање других и наредних преференцијалних гласова.

Прије датума одређеног за гласање, претходно ће се извршити провјера ваљаности сваког скенера, према плану који ће одредити замјеник шефа Мисије ОЕБС-а за изборе. У план ће бити уврштено демонстрирање рада скенера у главном центру за бројање, уз присуство акредитованих посматрача, представника владе, међународних посматрача и представника штампе.

Бројање гласачких листића у центру за бројање не смије почети прије затварања бирачких мјеста на дан гласања.

Провјера ваљаности сваког скенера мора бити извршена непосредно прије самог почетка бројања у главном центру за бројање првог дана, као и сваког наредног дана бројања, све док се не заврши бројање свих непотврђених гласачких листића и листића за гласање у одсуству, те листића које су испунили бирачи везани за дом или институције.

Тим за тестирање ће направити свјежњеве гласачких листића са резултатима добијеним ручним бројањем који ће бити коришћени за тестирање ваљаности. Ако се резултати добијени ручним бројањем и резултати скенирања не слажу, на скенеру на коме је обављена провјера неће се наставити бројање док се не разријеши настала неусклађеност.

Након обавјештења упућеног Привременој изборној комисији, замјеник шефа Мисије ОЕБС-а за изборе може, у случају да један или више скенера не ради како треба, донијети одлуку да се листићи за гласање у одсуству, непотврђени гласачки листићи, гласачки листићи које су испунили бирачи везани за дом или институције и гласачки листићи примљени путем поште преброје ручно.

Члан 551

Овјера процеса гласања на бирачком мјесту

Одмах након затварања бирачког мјеста на дан гласања, а прије него се отвори гласачка кутија, предсједавајући бирачког одбора, у присуству међународног надзорника, уколико је присутан, било којег акредитованог посматрача или посматрача политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата ће обезбиједити да:

- 1) се број преосталих неискоришћених гласачких листића утврди и упише у Образац за бројно стање;
- 2) се неискоришћени гласачки листићи издвоје, запакују и запечате, у складу са Процедуралним упутствима, која је издао замјеник шефа Мисије ОЕБС-а за изборе;
- 3) се укупан број бирача, који су се потписали у бирачки списак и на тај начин потврдили свој пријем гласачког листића, упише у Образац за бројно стање;
- 4) се упропашћени гласачки листићи преброје и упишу у Образац за бројно стање; и
- 5) се упропашћени гласачки листићи запечате у пакет који је предвиђен за ту сврху.

Када се ради о бирачком одбору на бирачком мјесту за гласање у одсуству, процедура овјере биће комплетирана за сваку изборну јединицу за коју је бирачко мјесто за гласање у одсуству примило гласачке листиће. Непотврђени гласачки листићи се раздвајају од гласачких листића за гласање у одсуству, те сабирају и срањавају са допунским бирачким списком. По завршетку процедуре овјере гласачки листићи, Обрасци за бројно стање, бирачки списак, допунски бирачки спискови и остали документи и материјали, биће издвојени од осталих материјала, запаковани, дистрибуирани и транспортовани на начин прецизиран у Процедуралним упутствима које је издао замјеник шефа Мисије ОЕБС-а за изборе.

Члан 552

Прво бројање гласова на бирачким мјестима

Када се оконча прелиминарна процедура овјере која је утврђена у члану 551, прије самог бројања гласачка кутија се отвара у присуству свих лица која су овлашћена да буду на бирачком мјесту како је то утврђено одредбама ових *Правила и прописа*.

Председавајући бирачког одбора је дужан да обезбиједи тачност бројања гласова.

Број гласачких листића за које се установи да су неважећи ће бити уписан према одговарајућој категорији у Образац за резултате. Двије посебне скупине биће формиране за неважеће гласачке листиће, једна за неиспуњене гласачке листиће и друга за погрешно испуњене гласачке листиће.

Образац за резултате гласања за сваки изборни ниво потписује председавајући и чланови бирачког одбора. Својим потписима они потврђују тачност бројања.

Предсједавајући објављује резултате члановима бирачког одбора и било ком другом лицу које је одредбама ових *Правила и прописа* овлашћено да буде присутно на бирачком мјесту.

Бројање гласачких листића се врши по сљедећој процедури:

Гласачки листићи ће бити сортирани према изборном нивоу. Бројање гласачких листића за сваку изборни ниво ће се вршити одвојено.

- 1) Гласачки листићи се окрећу лицем према доље;
- 2) Гласачки листићи се броје тако да се стављају у свежњеве од по 25 комада;
- 3) Тимови за бројање два пута броје сваки свежањ;
- 4) Предсједавајући сабира све свежњеве и уписује укупан број гласачких листића у Образац за резултате;

Прво се броје преференцијални гласачки листићи. Гласачки листићи се сортирају у засебне скупине према гласовима прве преференце који су означени на гласачком листићу.

- 1) Гласачки листићи се сортирају према гласовима прве преференце који су означени на гласачким листићима тако што се сакупљају у свежњеве од по 25 комада. Сваки свежањ гласачких листића се броји два пута.
- 2) Гласови прве преференце се броје и укупан број за сваку кандидатску листу уписује се у Образац за резултате.
- 3) Гласачки листићи се пакују према гласовима прве преференце онако како је то уписано, затим се стављају у пакете који се шаљу у центар за бројање.

Процедура за бројање гласова за систем отворених листа за сваки изборни ниво је сљедећа:

- 1) Гласачки листићи ће се сортирати у засебене скупине за сваког независног кандидата, политичку странку, сваку листу независних кандидата и коалицију чија имена и називи се појаве на гласачком листићу.
- 2) Гласови се броје тако што се гласачки листићи слажу у свежњеве од по 25 комада. Сваки свежањ гласачких листића броји се два пута.
- 3) Предсједавајући бирачког одбора је дужан да обезбиједи да се гласачки листићи исправно додају одговарајућој скупини гласачких листића за независног кандидата, политичку странку, коалицију, листу независних кандидата или у категорију за неважеће гласачке листиће.
- 4) Гласачки листићи који су испуњени за сваког независног кандидата, политичку странку, листу независних кандидата или коалицију се броје и тај број се уписује у Образац за резултате.

Члан 553

Друго бројање гласова за систем отворених листа на бирачком мјесту

За друго бројање гласова на бирачком мјесту користи се сљедећа процедура за бројање гласова за кандидате на кандидатској листи:

Гласови за сваку политичку странку, коалицију, листу независних кандидата броје се одвојено. Гласови за независне кандидате се не броје поново.

Предсједавајући утврђује да ли би требало користити један или два тима за бројање.

Гласачки листићи се броје тако што се користи "Tally" метода. Како се ишчитава глас на сваком гласачком листићу, штрихира се кандидат на Обрасцу за бодовање кандидата ("Tally" обрасцу). У тиму увијек раде два читача и два биљежника.

Након што се заврши бројање гласачких листића за кандидате на листи, подударност резултата се потврђују упоређивањем ова два "Tally" обрасца. Ако се резултати подударају, резултати за ту листу се сабирају. Онда се наставља бројање за сљедећу политичку странку, коалицију и листу независних кандидата.

Уколико се два "Tally" обрасца не подударају, проблем се рјешава прије него што се пређе на сљедећу политичку странку, коалицију или листу независних кандидата.

Сви резултати ће бити унесени у Образац за резултате. Ако кандидат није добио ниједан глас, поред имена се упише нула (0).

Испуњени Образац за резултате морају потписати предсједавајући и чланови бирачког одбора.

Ова процедура се понавља за сваки изборни ниво.

Након што се заврши бројање и уписивање гласова, гласачки листићи, Образац за бројно стање, обрасци за резултате, бирачки списак и други документи и материјали се пакују, распоређују и превозе на начин утврђен у Процедуралним упутствима које је издао замјеник шефа Мисије за изборе.

Привремена изборна комисија може дозволити бирачким одборима да затворе бирачко мјесто и прекину бројање послје првог бројања и да га сљедећег јутра поновно отворе за друго бројање.

Члан 554

Класификација гласачких листића за гласање у одсуству

Након затварања бирачког мјеста на којем су гласали бирачи у одсуству, бирачки одбор разврстава гласачке листиће по општинама за које су бирачи гласали и доставља их надлежној изборној комисији. Привремена изборна комисија утврђује начин и поступак разврставања гласачких листића по општинама и њихову доставу Привременој изборној комисији.

Када се ради о бирачком одбору на бирачком мјесту за гласање у одсуству, процедура овјере биће комплетирана за сваку изборну јединицу за коју је бирачко мјесто за гласање у одсуству примило гласачке листиће. Непотврђени гласачки листићи се раздвајају од гласачких листића за гласање у одсуству, те сабирају и срањују са допунским бирачким списком. По завршетку процедуре овјере гласачки листићи, Обрасци за бројно стање, бирачки списак, допунски бирачки спискови и остали документи и материјали, биће издвојени од осталих материјала, запаковани, дистрибуирани и транспортовани на начин прецизиран у Процедуралним упутствима које је издао замјеник шефа Мисије ОЕБС-а за изборе.

Члан 555

Обрасци за бројање на редовним бирачким мјестима

Осим у случају кад Привремена изборна комисија утврди да ће се бројање дјелимично или у потпуности обавити у главном центру за бројање, у складу са чланом 550 након затварања бирачког мјеста и завршетка процедуре бројања бирачки одбор у одговарајуће обрасце уноси сљедеће податке:

- 1) укупан број важећих гласова за сваку политичку странку, коалицију, листу независних кандидата и независног кандидата, и укупан број гласова за сваког појединачног кандидата на листи кандидата;
- 2) укупан број неважећих гласачких листића, посебно наводећи број гласачких листића који су неважећи јер нису испуњени, а посебно број гласачких листића који су неважећи јер су погрешно испуњени;
- 3) укупан број упропашћених гласачких листића;
- 4) укупан број неискоришћених гласачких листића.

Књигу бирачког мјеста и одговарајуће обрасце потписују сви чланови бирачког одбора. Уколико неки члан одбије да се потпише, предсједавајући или један од чланова који се потписују то ће евидентирати заједно са разлозима непотписивања.

Члан 556

Приговори на збирне резултате

Било који члан који има примједба на Обрасце за збирне резултате може у писаној форми да изрази своје неслагање. Изјава о неслагању ће бити приложена уз оригинал Обрасца за збирне резултате и унесена у књигу бирачког мјеста.

Члан 557

Материјали за општинске изборне комисије

Након утврђивања резултата гласања, бирачки одбор одмах, а најкасније дванаест (12) часова након затварања бирачког мјеста, доставља надлежној општинској изборној комисији књигу бирачког мјеста, извод из Централног бирачког списка, све посебне обрасце из члана 507, све непотврђене гласачке листиће, важеће гласачке листиће, неважеће гласачке листиће, те одвојено неискоришћене и оштећене гласачке листиће, као и све друге обрасце које захтијева Привремена изборна комисија. Предсједавајући бирачког одбора задржава примјерак извјештаја о резултатима гласања.

Предсједавајући бирачког одбора јавно излаже резултате гласања на бирачком мјесту како би јавност могла да има увида у њих.

Бирачки одбор испоручује сав преостали изборни материјал општинској изборној комисији.

Члан 558

Складиштење гласачких листића / Транспорт изборног материјала

По завршетку бројања сви искоришћени и неискоришћени гласачки листићи, бирачки списак, бирачке књиге, записници примједба акредитованих лица и други званични материјали бирачког мјеста биће запечаћени у пломбираним врећама, означеним шифром бирачког мјеста и општине и транспортовани уз мјере безбједности на мјесто које одреди Главна канцеларија ОЕБС-а у Сарајеву.

Предсједавајући бирачког одбора ће пратити транспорт гласачких листића и изборног материјала и испоручити гласачке листиће општинској изборној комисији.

Гласачки листићи и други изборни материјали ће бити ускладиштени док се не ријеше сви приговори и док Привремена изборна комисија не донесе техничку овјеру резултата избора.

Члан 559

Обједињавање резултата

Након што од бирачких одбора добије сву документацију и материјале за изборе, општинска изборна комисија утврђује обједињене резултате гласања проведеног на територији те општине за органе на свим нивоима власти за које су проведени избори и о томе саставља записник, који се подноси Привременој изборној комисији у року од двадесет и четири (24) часа по затварању бирачких мјеста. Обједињени резултати гласања за општину садрже податке према члану 548. Општинска изборна комисија задржава примјерак обједињених резултата гласања и дистрибуира га другим изборним органима, у складу са одредбама ових *Правила и прописа*.

Општинска изборна комисија ће јавно изложити обједињене резултате избора како би јавност могла да има увида у њих.

Општинска изборна комисија је одговорна за сакупљање изборних резултата из њихове општине. Ова комисија шаље обједињене резултате надлежној теренској канцеларији ОЕБС-а у року од петнаест (15) часова по затварању бирачких мјеста. Председавајући бирачког одбора ће доставити једну копију одговарајућој општинској изборној комисији, а једну ће задржати за себе.

Члан 560

Потврђивање резултата

Привремена изборна комисија доноси прописе о потврђивању изборних резултата.

Привремена изборна комисија утврђује изборне резултате за органе на свим нивоима власти у року утврђеном њеним прописима.

Прописима Привремене изборне комисије одређују се редослијед утврђивања изборних резултата за органе на свим нивоима власти, рокове за утврђивање изборних резултата, начин на који се детаљан табеларни приказ резултата ставља на располагање јавности, те начин објављивања изборних резултата. Детаљан табеларни приказ резултата гласања укључује и резултате на редовним бирачким мјестима.

Члан 561

Приговори на резултате

Након што Привремена изборна комисија објави изборне резултате, општинска изборна комисија, овјерена политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат, могу захтијевати да Привремена изборна комисија обави поновно бројање гласачких листића у одређеним

изборним јединицама у којима су се политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат кандидовали за изборе. Акредитовани посматрач може захтијевати да Привремена изборна комисија обави поновно бројање гласачких листића на бирачком мјесту на којем је био посматрач. Овјерена политичка странка, коалиција, листа независних кандидата, независни кандидат или акредитовани посматрач могу захтијевати од Привремене изборне комисије да обави поновно бројање гласачких листића за гласање у одсуству, гласачких листића којима се гласало изван Босне и Херцеговине или непотврђених гласачких листића.

Група од педесет (50) или више бирача који су гласали на истом бирачком мјесту може захтијевати да Привремена изборна комисија обави поновно бројање гласачких листића на бирачком мјесту на којем су гласали.

Општинска изборна комисија може захтијевати да Привремена изборна комисија обави поновно бројање гласачких листића на бирачком мјесту у њеној општини.

Привремена изборна комисија може узети у разматрање захтјев за поновно бројање гласачких листића, уколико су испуњени сљедећи услови:

- 1) да је захтјев поднесен у писаној форми и да га је потписао акредитовани посматрач, група од педесет (50) или више бирача који су гласали на истом бирачком мјесту, независни кандидат, предсједник политичке странке, носилац листе независних кандидата или било који од предсједника политичких странака које су формирале коалицију или већина чланова општинске изборне комисије;
- 2) да су у захтјеву тачно наведене чињенице које оправдавају поновно бројање, укључујући чланове ових *Правила и прописа* који нису поштовани или су прекршени;
- 3) да је у захтјеву наведен приближан број гласачких листића за које се вјерује да нису исправни;
- 4) да је у захтјеву наведено како би ова повреда *Правила и прописа* утицала на изборне резултате; и
- 5) да је захтјев поднесен Привременој изборној комисији у року од седам (7) дана од дана када Привремена изборна комисија објави званичне изборне резултате.

Привремена изборна комисија може, ако јој није поднесен захтјев за поновно бројање у смислу става 1 овог члана, или ако се захтјев за поновно бројање не сматра ваљаним у смислу става 3 овог члана, самоиницијативно наредити поновно бројање гласачких листића.

Привремена изборна комисија наређује поновно бројање гласачких листића ако утврди да је учињена повреда одредаба ових *Правила и прописа* и да та повреда утиче на додјелу мандата.

Члан 562

Наређивање поновног бројања

Уколико Привремена изборна комисија нареди поновно бројање гласачких листића, тачно ће навести који ће се гласачки листићи поновно бројати, као и датуме, мјеста и процедуру за поновно бројање. Овлашћени посматрачи политичких странака, коалиција, листа независних кандидата и независни кандидати чија имена се појављују на гласачком листићу за који се врши поновно бројање, као и други акредитовани посматрачи, могу бити присутни у току поновног бројања.

Члан 563

Резултати након поновног бројања

Након завршетка поновног бројања гласачких листића, Привремена изборна комисија утврђује изборне резултате за органе на сваком поједином нивоу власти.

Поглавље 600

Заштита бирачког права

Изборна апелациона поткомисија

Члан 601

Дефиниција и састав

Изборна апелациона поткомисија је правосудни орган чија четири члана именује председавајући Привремене изборне комисије у договору са њеним члановима. Изборна апелациона поткомисија има овлашћења која јој је дала Привремена изборна комисија, а која повремено могу бити измијењена. Изборна апелациона поткомисија подноси извјештаје шефу Мисије ОЕБС-а за Босну и Херцеговину.

Председавајући Изборне апелационе поткомисије је угледни међународни правник или судија са искуством у изборним питањима. Остали чланови су више судије, и то по један представник Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске.

Изборна апелациона поткомисија ће засједати онолико често колико је потребно да изврши своје дужности.

Особље Изборне апелационе поткомисије сачињају четири правника, и то по један из неке од држава чланица ОЕБС-а, Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске.

Члан 602

Функција Изборне апелационе поткомисије

Функција Изборне апелационе поткомисије је обезбјеђење поштовања одредаба *Правила и прописа* које је утврдила Привремена изборна комисија као и рјешавање по приговорима у вези са изборним процесом и кршењима одредаба *Правила и прописа*, које јој прослиједи Привремена изборна комисија, политичке странке, коалиције, независни кандидати, листе независних кандидата, кандидати, појединци или друга правна лица.

Изборна апелациона поткомисија рјешава по приговорима у вези са сљедећим питањима:

- 1) кршења одредаба Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини које се односе на изборе;
- 2) кршења одредаба *Правила и прописа* Привремене изборне комисије;

- 3) правила за овјеру политичких странака, коалиција, листа независних кандидата и независних кандидата;
- 4) правила за финансирање кампање
- 5) додавања, брисања или измјене на Бирачком списку;
- 6) процедуре или правила, укључујући пријаве, процедуре гласања и бројања које је утврдила Привремена изборна комисија;
- 7) сви случајеви, укључујући и жалбе, изричито њој прослијеђене у складу са *Правилима и прописима* Привремене изборне комисије; и
- 8) све друге случајеве које јој прослиједи Привремена изборна комисија.

У случају да ОЕБС не одобри образац за потврђивање држављанства неког лица, то лице има право да се жали само ако може да докаже кршење процедуре потврђивања.

Изборна апелациона поткомисија може да прослиједи случајеве или информације о радњама за које постоји основана сумња да су кривично дјело, а које су у вези са изборима, надлежним органима ради даљњег поступка.

Независна комисија за медије, након консултација са Привременом изборном комисијом, може Изборној апелационој поткомисији да прослиједи случајеве кршења Кодекса Независне комисије за медије о понашању у току изборног процеса.

Члан 603

Поступци пред Изборном апелационом поткомисијом

Изборна апелациона поткомисија има право да позове свједоке, да се консултује са представницима власти Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, политичких странака, коалиција, независних кандидата, листа независних кандидата, кандидата и независним експертима и да изводи доказе које сматра потребним.

Изборна апелациона поткомисија објављује Пословник за рјешавање предмета за које је овлашћена.

У Пословнику којег донесе Изборна апелациона поткомисија може се утврдити одбијање по кратком поступку сваког приговора или жалбе о којој је Изборна апелациона поткомисија раније донијела одлуку, односно која је без основа.

Приговори који се односе на предизборне активности и на активности на дан избора морају се поднијети у року од седамдесет два (72) часа након затварања бирачких мјеста. Овај рок се не односи на приговоре у вези са процесом бројања, пошто је рок за подношење ових приговора утврђен у члану

561. Изборна апелациона поткомисија задржава дискреционо право да не поставља овај рок у случајевима када је у интересу правде да поступи на овај начин.

Члан 604

Казне и новчане казне

Изборна апелациона поткомисија има право да наметне одговарајуће казне и/или новчане казне сваком појединцу, кандидату, политичкој странци, коалицији, листи независних кандидата или органу који крши одредбе утврђене у *Правилима и прописима* Привремене изборне комисије. Приликом изрицања казни и/или новчаних казни, Изборна апелациона поткомисија ће узети у обзир сљедеће факторе:

- 1) одговорност лидера политичких странака и лидера коалиција за њихово дјеловање и дјеловање чланова њихових странака или коалиција;
- 2) одговорност кандидата са листа политичких странака, листа независних кандидата или коалиција за њихово дјеловање и дјеловање њихових присталица; и
- 3) одговорност независних кандидата за њихово дјеловање и дјеловање њихових присталица.

Када утврди да је дошло до кршења принципа утврђених у Општем оквирном споразуму за мир у Босни и Херцеговини или одредаба *Правила и прописа* Привремене изборне комисије, Изборна апелациона поткомисија је овлашћена да:

- 1) забрани политичкој странци, листи независних кандидата, коалицији или независном кандидату да се кандидује на изборима;
- 2) поништи овјеру политичке странке, коалиције, независног кандидата или листе независних кандидата које су већ уписане на гласачком листићу; и
- 3) уклони име кандидата са кандидатске листе и не дозволи да се тај кандидат замијени.

Изборна апелациона поткомисија је овлашћена да одреди и примијени новчане казне или друге одговарајуће казне за дјела почињена са намјером ометања изборног процеса.

Привремена изборна комисија или Изборна апелациона поткомисија ће казнити сваки покушај организовања, подстицања, подржавања подношења лажне пријаве од стране политичке странке, коалиције, листе независних кандидата, независног кандидата, другог заступника или појединца. Ове казне укључују брисање имена кандидата или потпуно одузимање права странци која

је направила прекршај да учествује на изборима у Босни и Херцеговини, као и друге санкције које наметне Изборна апелациона поткомисија.

Члан 605

Рјешавање приговора

Изборна апелациона поткомисија рјешава све приговоре прије него што Привремена изборна комисија овјери и потврди резултате.

Члан 606

Одлуке Изборне апелационе поткомисије

Изборна апелациона поткомисија рјешава све приговоре правовремено и у оквиру рокова утврђених у њеном Пословнику или рокова које утврди Привремена изборна комисија. Одлука Изборне апелационе поткомисије је коначна и обавезујућа, те се на њу не може уложити жалба.

У случају да чланови Изборне апелационе поткомисије не могу постићи консензус, предсједавајући ће донијети коначну и обавезујућу одлуку.

Члан 607

Модификације *Правила и прописа*

У случајевима који налажу да би било примјерено модификовање *Правила и прописа* Привремене изборне комисије, Изборна апелациона поткомисија може да затражи такве модификације, које утврђује Привремена изборна комисија.

Ниједна модификација *Правила и прописа* Привремене изборне комисије неће утицати ни на једну одлуку коју је већ донијела Изборна апелациона поткомисија.

Члан 608

Распуштање Изборне апелационе поткомисије

Изборна апелациона поткомисија обавља активности док не ријешити све захтјеве, а распушта је Привремена изборна комисија.

Поглавље 700

Правила понашања за политичке странке, коалиције, листе независних кандидата и независне кандидате

Члан 701

Циљ Правила понашања за изборе

Циљ ових Правила понашања је да се промовишу слободни и фер избори као и клима демократске толеранције у којој се у току изборног периода може провести политичка активност која укључује и пуну имплементацију резултата избора, без страха од присиле, застрашивања или одмазде. Ова Правила понашања су обавезујућа за све политичке странке, коалиције и кандидате, а сви они морају изјавити да ће поштовати њихове одредбе у складу са поглављем 700 *Правила и прописа* Привремене изборне комисије, прије него што добију овјеру од стране Привремене изборне комисије. Политичке странке, коалиције, листе независних кандидата и независни кандидати су дужни да осигурају да ова Правила понашања стриктно поштују сви њихови представници, посматрачи, кандидати, радници на кампањи и присталице политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и независних кандидата.

Ова Правила понашања су обавезујућа за све изборне раднике, раднике на кампањи, посматраче и присталице политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и независних кандидата.

Члан 702

Слобода кампање

Политичке странке, коалиције, листе независних кандидата и независни кандидати имају право да:

- 1) воде изборну кампању у мирном окружењу;
- 2) организују и одржавају јавне скупове на којима могу слободно да износе своје ставове са циљем стицања подршке бирача; и
- 3) штампају и дијеле плакате, постере и друге материјале у вези са изборном кампањом.

За јавни скуп из тачке (2) претходног става није потребно одобрење надлежног органа, с тим што је организатор дужан да двадесет и четири (24) часа прије одржавања таквог скупа о томе обавијести орган надлежан за одржавање јавног реда и мира.

Члан 703

Коришћење јавних објеката

Надлежни органи су дужни да обезбиједи равноправан третман политичким странкама, коалицијама, листама независних кандидата и независним кандидатима у њиховим захтјевима да јавна мјеста и јавне објекте користе у сврху кампање, укључујући одржавање скупова, излагање огласа, плаката, постера и другог сличног материјала.

Забрањено је уклањати, прекривати, оштећивати или мијењати штампане огласе, плакате, постере или друге материјале који се, у складу са законом, користе у сврху изборне кампање политичких странака, коалиција, листи независних кандидата или независних кандидата.

Надлежни органи неће дозволити политичким странкама, коалицијама, листама независних кандидата и независним кандидатима да постављају огласе, плакате, постере, односно да пишу своја имена или слогане који су у вези са изборном кампањом, унутар или на зградама у којима су смјештени органи државне власти, на јавним путевима или изнад њих, као ни на саобраћајним знацима.

Члан 704

Забрањене активности

Кандидатима и присталицама политичких странака, листи независних кандидата и коалиција, као и независним кандидатима и њиховим присталицама, те запосленима у изборној администрацији није дозвољено да:

- 1) носе и показују оружје на политичким скуповима, бирачким мјестима и њиховој околини, као и за вријеме окупљања у вези са активностима политичких странака, коалиција, листа независних кандидата и независних кандидата у изборном процесу;
- 2) ометају скупове других политичких странака, коалиција и независних кандидата, као и да подстичу друге на такве активности;
- 3) спречавају новинаре да врше своју дужност у складу са правилима професије и изборним правилима;
- 4) обећавају новчане награде са циљем добијања подршке бирача или пријетње присталицама других политичких странака, коалиција, листи независних кандидата и независних кандидата;
- 5) подстичу на гласање лице које нема право гласа;
- 6) подстичу лица да гласају више пута на истим изборима или да гласају у име другог лица; или

- 7) користи рјечник који би некога могао навести или подстаћи на насиље или ширење мржње, или објављивати или употребљавати слике, симболе или друге материјале који могу да имају такав ефекат.

Забрањено је лажно представљање у име било које политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата.

Члан 705

Предизборна ћутња

У периоду који почиње двадесет и четири (24) часа прије отварања бирачких мјеста и траје до њиховог затварања, политичким странкама, коалицијама, листама независних кандидата и независним кандидатима забрањено је:

- 1) одржавање скупова у сврху изборне кампање;
- 2) излагање на бирачком мјесту и у његовој околини било каквих материјала у циљу вршења утицаја на бираче;
- 3) коришћење домаћих и међународних медија у циљу вршења утицаја на бираче; и
- 4) коришћење мегафона или других разгласних уређаја у циљу вршења утицаја на бираче.

Члан 706

Забрана незаконитог хапшења и притвора

Досљедно релевантним уставима и Европској конвенцији о људским правима, владе и надлежни органи власти ће обезбиједити несметану слободу кретања кандидатима, присталицама и бирачима током трајања цјелокупног изборног процеса.

У ту сврху, и у складу са одредбама договореним у Риму 18. фебруара 1996. године, ниједно лице не смије у току изборне кампање и на дан гласања бити ухапшено или притворено ради истраге или гоњења због озбиљног кршења међународног хуманитарног права, осим:

- 1) ако је лице оптужено од стране Међународног суда за ратне злочине у бившој Југославији (ICTY); или
- 2) ако се лице није повиновало наредби да се појави пред судом Босне и Херцеговине, судом Републике Српске или судом Федерације Босне и Херцеговине због озбиљног кршења хуманитарног права, а Међународни суд за ратне злочине у бившој Југославији је разматрао његов досије прије хапшења и утврдио да оптужница испуњава међународне правне стандарде.

Члан 707

Приговори

Било која политичка странка, коалиција, листа независних кандидата, независни кандидат, кандидат или појединац који имају разлога да вјерују да су нека политичка странка, коалиција, листа независних кандидата, независни кандидат или кандидат на изборима прекршили ова Правила понашања, имаће право да директно уложи приговор Привременој изборној комисији или Изборној апелационој поткомисији.

Поглавље 800

Поглавље 800 се оставља за будуће допуне ових *Правила и прописа*.

Поглавље 900
Предсједник и потпредсједник Републике Српске

Члан 901

Листа кандидата за предсједника и потпредсједника Републике Српске

Предсједника и потпредсједника Републике Српске бирају бирачи регистровани за гласање у Републици Српској. Сваки кандидат за функцију предсједника кандидује се заједно са кандидатом за функцију потпредсједника на истој листи кандидата.

Листа кандидата, у смислу овог поглавља, састоји се од имена кандидата за предсједника и имена кандидата за потпредсједника.

Члан 902

Изглед гласачког листића

Привремена изборна комисија утврђује изглед гласачког листића за предсједника и потпредсједника Републике Српске. Гласачки листић за предсједника и потпредсједника Републике Српске је преференцијални гласачки листић, а гласање се врши по систему преференцијалног гласања. Бирач уноси свој глас на гласачки листић уписивањем броја 1 поред листе кандидата за коју гласа као свој први избор за предсједника и потпредсједника, те уколико бирач жели да изрази наредне преференце, уписивањем бројева 2, 3, 4 итд. поред свих осталих листи кандидата, тако да уписани бројеви изражавају редослијед бирачевих преференци за преостале листе кандидата.

Највећи број преференци које бирач може да означи једнак је броју листи кандидата за предсједника и потпредсједника за које је бирач изабрао да гласа на гласачком листићу. Гласачки листић се неће сматрати неважећим и ако је бирач означио број преференци мањи од броја листи кандидата на гласачком листићу.

У случају да бирач поред листе кандидата умјесто броја упише ознаку, сматраће се да је уписао број 1, под условом да није уписао ознаку или број 1 поред било које друге листе кандидата.

Ако је бирач означавањем дао низ преференцијалних гласова чији редослијед не иде од броја један (1), важиће само они знакови који иду редом. Сматра се да остали знаци нису исписани.

Ако нека листа кандидата добије више од педесет процената (50%) првих преференцијалних гласова, онда је та листа кандидата изабрана.

Ако након бројања првих преференцијалних гласова нема побједничке листе кандидата, елиминише се листа кандидата која је добила најмањи број првих преференцијалних гласова. Уколико двије или више листи кандидата добију исти, најмањи број првих преференцијалних гласова, жријебањем се одређује листа која се прва елиминише. Гласови елиминисане листе кандидата преносе се на преостале листе кандидата на основу изражене друге преференце на гласачким листићима елиминисане листе кандидата. Гласачки листићи без других преференцијалних гласова не узимају се у обзир у другом кругу бројања. Након преноса других преференци, ако било која листа кандидата добије више од педесет процената (50%) гласова пребројаних у другом кругу бројања, биће изабрана та листа кандидата. Ако након преноса и бројања ових гласова још увијек нема побједничке листе, листа кандидата која након тога има најмање гласова се елиминише, а гласови те листе се преносе на друге листе према наредним израженим преференцама. Овај поступак се наставља док једна листа не добије више од педесет процената (50%) укупног броја гласова пребројаних у једном кругу бројања. Изабрана је она листа кандидата која добије више од педесет процената (50%) гласова пребројаних у једном кругу бројања.

Ако бирач који је дао своју прву преференцу елиминисаној листи кандидата да глас друге преференце такође за елиминисану листу кандидата, бирачева друга преференца се не узима у обзир, а трећа, или, ако је потребно, наредна преференца бирача се преноси. Ако се елиминише листа кандидата која је добила другу или наредну преференцу, трећа или наредна преференца бирача који је дао своју другу или наредну преференцу датој листи кандидата пребацују се на листе кандидата које још нису елиминисане.

Пренос преференци са елиминисаних листи кандидата се наставља док једна листа кандидата не добије више од педесет процената (50%) гласова пребројаних у једном кругу бројања. Уколико двије преостале листе добију једнак број гласова, побједничка листа је она која је добила највећи број првих преференцијалних гласова у првом кругу бројања. Уколико листе имају једнак број и ових гласова, да би се утврдила побједничка листа кандидата, други и наредни преференцијални гласови добијени у првом кругу бројања рачунају се на исти начин као и први преференцијални гласови. Уколико листе још увијек имају исти број гласова и након бројања наредних преференцијалних гласова, побједничка листа се одређује жријебањем.

Члан 903

Трајање мандата

Трајање мандата предсједника и потпредсједника Републике Српске ће одредити Привремена изборна комисија.

Члан 904

Ако предсједник умре, поднесе оставку, буде смијењен са функције од стране Привремене изборне комисије или Канцеларије Високог представника,

или ако је трајно неспособан за обављање функције, потпредсједник преузима функцију предсједника.

Члан 905

Потпредсједник који је преузео функцију преузима права, дужности и одговорности предсједника којег је замијенио и попуниће период трајања тог мандата.

Поглавље 1000

Предсједник и потпредсједник Федерације Босне и Херцеговине

Члан 1001

Предлагање кандидата

При избору предсједника и потпредсједника Федерације БиХ, Клуб бошњачких делегата и клуб хрватских делегата у Дому народа гласањем одвојено кандидују по једно лице. Избор за предсједника и потпредсједника захтијева прихватање оба (2) кандидата заједнички, већином гласова у Представничком дому, а затим већином гласова у Дому народа, укључујући већину гласова бошњачких делегата и већину гласова хрватских делегата. Уколико један од Домова одбије заједничку кандидациону листу, Клубови ће поново размотрити кандидатуру за предсједника и потпредсједника Федерације БиХ. Изабрана лица ће наизмјенично по једну годину бити предсједник Федерације БиХ, а затим потпредсједник Федерације, у периоду од двије (2) године. Предсједници Федерације БиХ, један за другим, не могу да буду из истог конститутивног народа.

Члан 1002

Могућност гласања других делегата

Приликом кандидовања предсједника и потпредсједника Федерације Босне и Херцеговине од стране Клуба бошњачких делегата, односно Клуба хрватских делегата Дома народа, делегат из реда осталих у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине може да гласа било у једном, било у другом од ова два Клуба.

(Усвојено 11. октобра 2000. године)

Поглавље 1100
Потпоглавље А
Представнички дом
Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине

Члан 1101

Начин избора

Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине састоји се од четрдесет два (42) члана, од којих двадесет осам (28) непосредно бирају бирачи регистровани за гласање на територији Федерације Босне и Херцеговине, а четрнаест (14) непосредно бирају бирачи регистровани за гласање на територији Републике Српске. Трајање мандата чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ће утврдити Привремена изборна комисија.

Од двадесет осам (28) чланова које непосредно бирају бирачи регистровани за гласање на територији Федерације Босне и Херцеговине, двадесет један (21) се бира из вишечланих изборних јединица према формули пропорционалне заступљености, у складу са чланом 1105, а седам (7) су компензациони мандати изабрани са територије Федерације као цјелине према формули пропорционалне заступљености из члана 1106.

Од четрнаест (14) чланова које непосредно бирају бирачи регистровани за гласање на територији Републике Српске, девет (9) се бира из вишечланих изборних јединица према формули пропорционалне заступљености у складу са чланом 1105, а пет (5) су компензациони мандати изабраних са територије Републике Српске као цјелине према формули пропорционалне заступљености према члану 1106 .

Бирач има један гласачки листић за мандате пропорционалне заступљености у вишечланој изборној јединици за коју је регистрован. Овај гласачки листић рачуна се и за расподјелу компензационих мандата у складу са чланом 1106.

Члан 1102

Вишечлане изборне јединице у Федерацији Босне и Херцеговине

Двадесет један (21) мандат из пет (5) вишечланих изборних јединица за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, са територије Федерације Босне и Херцеговине се расподјељују на сљедећи начин:

Изборна јединица 1 састоји се од Кантона 1 и Кантона 10 и бира три (3) члана.

Изборна јединица 2 састоји се од Кантона 7 и Кантона 8 и бира три (3) члана.

Изборна јединица 3 састоји се од Кантона 5 и Кантона 9 и бира четири (4) члана.

Изборна јединица 4 састоји се од Кантона 4 и Кантона 6 и бира шест (6) чланова.

Изборна јединица 5 састоји се од Кантона 2 и Кантона 3 и бирача Дистрикта Брчко који су се регистровали да гласају за Федерацију Босне и Херцеговине и бира пет (5) чланова.

Члан 1103

Вишечлане изборне јединице у Републици Српској

Девет (9) мандата из три (3) вишечлане изборне јединице за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, са територије Републике Српске расподјељују се на сљедећи начин:

Изборна јединица 1 се састоји од општина Босанска Крупа / Крупа на Уни, Босански Нови / Нови Град, Босанска Дубица / Козарска Дубица, Приједор, Босанска Градишка / Градишка, Лакташи, Србац, Прњавор, Босански Петровац / Петровац, Сански Мост / Српски Сански Мост, Бања Лука, Челинац, Дрвар / Српски Дрвар, Кључ / Рибник, Мркоњић Град, Јајце / Језеро, Скендер Вакуф / Кнежево, Котор Варош, Шипово, Купрес / Српски Купрес и Костајница, и бира три (3) члана.

Изборна јединица 2 се састоји од општина Дервента, Босанки Брод / Српски Брод, Оџак / Вукосавље, Босанки Шамац / Шамац, Орашје / Српско Орашје, Модрича, Градачац / Пелагићево, Бијељина, Добој, Грачаница / Петрово, Лопаре, Угљевик и Теслић, и бирача Дистрикта Брчко који су се регистровали да гласају за Републику Српску и бира три (3) члана.

Изборна јединица 3 се састоји од општина Калесија / Осмаци, Зворник, Шековићи, Власеница, Братунац, Сребреница, Соколац, Хан Пијесак, Илиџа / Српска Илиџа, Стари Град Сарајево / Српски Стари Град, Ново Сарајево / Српско Ново Сарајево, Трново (РС), Пале (РС), Рогатица, Вишеград, Мостар / Српски Мостар, Невесиње, Калиновик, Гацко, Фоча / Србиње, Горажде / Српско Горажде, Чајниче, Рудо, Столац / Берковићи, Љубиње, Билећа, Требиње и Милићи, и бира три (3) члана.

Члан 1104

Независни кандидат и његов замјеник

Сваки независни кандидат за мандат у вишечланој изборној јединици кандидује се са замјеником на истој листи. Замјеник нема никаквих надлежности или овлашћења, осим у случају када преузме мандат изабраног кандидата, у складу са чланом 1109.

Члан 1105

Расподјела мандата у изборним јединицама

У свакој изборној јединици мандати се расподјељују на сљедећи начин:

- 1) за сваку политичку странку, листу независних кандидата и коалицију, укупан број важећих гласова које је политичка странка или коалиција освојила дијели се са 1, 3, 5, 7, 9, 11, итд. све док је то потребно за ту расподјелу мандата. Бројеви који се добију овом серијом дијелења су "количници".
- 2) број гласова за независног кандидата је количник тог кандидата. Количници се редају од највећег до најмањег.

Мандати се дијеле по реду, почев од највећег количника, док се не расподијеле сви мандати изборне јединице за одређени орган.

Члан 1106

Расподјела компензационих мандата

Компензациони мандати расподјељују се на сљедећи начин:

У расподјели компензационих мандата могу да учествују само политичке странке и коалиције. Прво се према формули утврђеној у члану 1105, расподјељује укупан број мандата за законодавни орган који се додјељују за територију одређеног ентитета, умањен за број мандата које су освојили независни кандидати и листе независних кандидата.

Од броја мандата које је добила листа политичке странке или коалиције примјеном овог поступка, одузима се број мандата које је та политичка странка или коалиција освојила, према поступку утврђеном у члану 1105. Преостали број је број компензационих мандата који листа добија.

Уколико политичка странка или коалиција добије негативан број мандата примјеном поступка из претходног става, задржаће мандате добијене у изборним јединицама, али неће добити ниједан компензациони мандат. У случају да једна или више листи добију негативан број мандата, у складу с тим се смањује број мандата који се расподјељују према поступку из овог члана, како би се сачувао тачан број мандата у Представничком дому изабраних са територије одређеног ентитета.

Члан 1107

Додјела компензационих мандата

Компензациони мандат, који освоји политичка странка или коалиција у складу са чланом 1106, додјељује се кандидатима те политичке странке, односно коалиције, који нису изабрани, на такав начин да се додјељује један по један мандат, почевши од врха листе, док сви мандати не буду расподијељени. Уколико странка, односно коалиција није поднијела такву листу, или уколико на листи нема више ниједног кандидата који није изабран, мандат се додјељује листи кандидата те политичке странке или коалиције у изборној јединици у којој је количник који није добио мандат за исту листу кандидата већи него у било којој другој изборној јединици.

Члан 1108

Идентични количници

Уколико приликом расподјеле у складу са члановима 1105, 1106 и 1107 буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

Мандати које листа добије расподјељују се најприје међу кандидатима са листе, од којих је сваки добио најмање три процента (3%) од укупног броја важећих гласова које је добила та листа и то додјелом мандата редослиједом од највећег до најмањег броја гласова. Уколико има још мандата који се требају додијелити листи, а преостали кандидати су добили мање од три процента (3%) од укупног броја важећих гласова које је та листа добила, расподјела мандата међу преосталим кандидатима те листе врши се према њиховом редослиједу на листи.

Уколико политичка странка или коалиција нема на листи довољан број кандидата који могу бити изабрани, да попуни мјеста која су јој додијељена, мандат се преноси на листу кандидата те политичке странке или коалиције у другој изборној јединици у складу са поступком утврђеним у члану 1107.

Члан 1109

Престанак мандата независног кандидата

Уколико мандат независног кандидата престане у складу са чланом 111, његов замјеник преузима мандат који је имао независни кандидат. Замјеник завршава мандат независног кандидата и преузима његова права, дужности и одговорности. Уколико замјеник није у могућности да прихвати мандат или остане до истека мандата из било којег разлога који је утврђен чланом 111, мандат остаје упражњен до сљедећих редовно расписаних избора.

Члан 1110

Престанак мандата кандидата политичке странке или коалиције

Уколико мандат кандидата политичке странке или коалиције престане у складу са одредбама члана 111, мандат се додјељује сљедећем кандидату са листе исте изборне јединице у складу са ставом 2 члана 1108. Уколико нема

кандидата на листи те изборне јединице, мандат се додјељује листи те политичке странке или коалиције у другој изборној јединици у складу са ставом 3 члана 1108. Уколико нема преосталих кандидата на листи у било којој вишечланој изборној јединици, мандат остаје упражњен до сљедећих редовно расписаних избора.

Потпоглавље Б

Дом народа Парламентарне скупштине

Босне и Херцеговине

Члан 1111

Избор делегата

Делегате из Федерације БиХ за Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине бирају делегати Дома народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, из реда бошњачког и хрватског народа из Федерације Босне и Херцеговине.

Делегате из Републике Српске за Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине бирају народни посланици Народне скупштине Републике Српске из реда српског народа из Републике Српске.

Члан 1112

Предлагање кандидата

Свака политичка странка или коалиција заступљена у Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, има право да предложи листе кандидата за избор делегата из Федерације у Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Право предлагања листи кандидата значи право предлагања листе бошњачких кандидата, и листе хрватских кандидата. Делегати из реда хрватског народа у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине гласају за листе хрватских кандидата, а делегати из реда бошњачког народа у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине гласају за листе бошњачких кандидата.

Свака политичка странка или коалиција заступљена у Народној скупштини Републике Српске има право да предложи листу српских кандидата за избор посланика из Републике Српске у Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Посланици у Народној скупштини Републике Српске гласају за листе српских кандидата.

Свака листа кандидата мора да има најмање десет (10) кандидата. Мјесто које остане упражњено због смрти, оставке, или трајне неспособности делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, попуњава сљедећи кандидат који може да буде биран, са листе исте политичке странке

или коалиције као и делегат који је умро, дао оставку или је трајно неспособан да обавља функцију. Ако на листи нема преосталих кандидата, одржавају се допунски избори за то упражњено мјесто у року од тридесет (30) дана од дана када је мјесто остало упражњено.

При избору делегата користи се формула пропорционалне заступљености, према члану 1105.

Гласање се обавља тајно.

Члан 1113

Престанак мандата у неком другом органу

Ако делегат у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине истовремено има и мандат посланика Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламента Федерације Босне и Херцеговине или Народне скупштине Републике Српске, његов или њен мандат у Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине или Народној скупштини Републике Српске престаје.

(Допуњено 6. марта 2001. године)

Члан 1114

Трајање мандата

Мандат делегата у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине траје двије (2) године, под условом да мандат не престане раније због распуштања Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Уколико орган који је именовано делегате у Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине буде распуштен, мандати делегата које је именовано тај орган престају именовањем нових делегата, након избора за орган који је распуштен.

Члан 1115

Вријеме избора

Избор делегата у Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине врши се најкасније тридесет (30) дана након избора за Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине и Народне скупштине Републике Српске.

(Допуњено 11. октобра 2000. године)

Поглавље 1200
Потпоглавље А

Представнички дом
Парламента Федерације Босне и Херцеговине

Члан 1201

Трајање мандата посланика

Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине се састоји од сто четрдесет (140) посланика које непосредно бирају бирачи који су се регистровани за гласање на територији Федерације Босне и Херцеговине. Трајање мандата посланика Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине утврдиће Привремена изборна комисија.

Стотину и пет (105) посланика бира се из вишечланих изборних јединица према формули пропорционалне заступљености, из члана 1105 ових *Правила и прописа*. Тридесет и пет (35) компензационих мандата са територије Федерације Босне и Херцеговине као цјелине, додјељује се према формули пропорционалне заступљености из члана 1106 ових *Правила и прописа*.

Бирач има један гласачки листић за мандате пропорционалне заступљености у вишечланим изборним јединицама за које је бирач регистрован. Овај гласачки листић се рачуна и за расподјелу компензационих мандата у складу са чланом 1205.

Члан 1202

Расподјела мандата по вишечланим изборним јединицама

Стотину и пет (105) мандата из дванаест (12) вишечланих изборних јединица за Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине се додјељују на сљедећи начин:

- 1) Изборна јединица 1 састоји се од Кантона 1 и бира дванаест (12) чланова.
- 2) Изборна јединица 2 састоји се од Кантона 2, дијела Кантона 3 (Градачац, Грачаница, Добој-Исток), те бирача Дистрикта Брчко који су се регистровани да гласају за Федерацију Босне и Херцеговине и бира осам (8) чланова.
- 3) Изборна јединица 3 састоји се од дијела Кантона 3 (Лукавац, Сребреник, Тузла и Челић) и бира девет (9) чланова.
- 4) Изборна јединица 4 састоји се од дијела Кантона 3 (Теочак, Бановићи, Живинице, Калесија, Сапна и Кладањ) и бира шест (6) чланова.

- 5) Изборна јединица 5 састоји се од дијела Кантона 4 (Добој-Југ, Тешањ, Маглај, Жепче, Завидовићи, Зеница и Усора) и бира дванаест (12) чланова.
- 6) Изборна јединица 6 састоји се од дијела Кантона 4 (Какањ, Вареш, Олово, Високо и Брежа) и бира шест (6) чланова.
- 7) Изборна јединица 7 састоји се од Кантона 5 и дијела Кантона 9 (Нови Град – Сарајево, Илиџа, Хаџићи и Трново) и бира девет (9) чланова.
- 8) Изборна јединица 8 састоји се од Кантона 6 и бира тринаест (13) чланова.
- 9) Изборна јединица 9 састоји се од Кантона 7 и бира дванаест (12) чланова.
- 10) Изборна јединица 10 састоји се од Кантона 8 и бира четири (4) члана.
- 11) Изборна јединица 11 састоји се од дијела Кантона 9 (Илијаш, Вогошћа, Центар-Сарајево, Стари Град-Сарајево, Ново Сарајево) и бира десет (10) чланова.
- 12) Изборна јединица 12 састоји се од Кантона 10 и бира четири (4) члана.

Члан 1203

Независни кандидати и њихови замјеници

Сваки независни кандидат за мандат у вишечланој изборној јединици кандидује се са замјеником на истој листи кандидата. Замјеник нема никаквих овлашћења или надлежности, осим у случају када преузме мандат изабраног кандидата, у складу са чланом 1109 ових *Правила и прописа*.

Члан 1204

Расподјела мандата у вишечланим изборним јединицама

У свакој вишечланој изборној јединици мандати се расподјељују према формули из члана 1105 ових *Правила и прописа*.

Члан 1205

Расподјела компензационих мандата

Компензациони мандати се додјељују према формули из члана 1106 ових *Правила и прописа*.

Члан 1206

Додјела компензационих мандата

Компензациони мандат, који освоји политичка странка или коалиција у складу са чланом 1205, додјељује се кандидатима те политичке странке, односно коалиције, који нису изабрани, на такав начин да се додјељује један по

један мандат, почевши од врха листе, док сви мандати не буду расподијељени. Уколико странка, односно коалиција није поднијела такву листу, или уколико на листи нема више ниједног кандидата који није изабран, мандат се додјељује листи кандидата те политичке странке или коалиције у изборној јединици у којој је количник који није добио мандат за исту листу кандидата већи него у било којој другој изборној јединици.

Члан 1207

Идентични количници

Уколико се приликом расподјеле у складу са члановима 1204, 1205, и 1206 ових *Правила и прописа* добију идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

Мандати које листа добије расподјељују се међу кандидатима са листе на начин утврђен у члану 1108, став 2 ових *Правила и прописа*.

Уколико политичка странка или коалиција нема на листи довољно кандидата да попуни мјеста која су јој додијељена, мандати се преносе на листу кандидата те политичке странке или коалиције у другој вишечланој изборној јединици, у складу са поступком из члана 1107.

Члан 1208

Упражњена мјеста

Ако мандат изабраног независног кандидата престане у складу са одредбама члана 111, упражњено мјесто се попуњава на начин утврђен у члану 1109.

Уколико мандат кандидата политичке странке, листе независних кандидата или коалиције престане у складу са одредбама члана 111, мандат се додјељује на начин утврђен у члану 1110.

Потпоглавље Б

Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине

Члан 1209

Број делегата

Кантоналне скупштине бирају осамдесет (80) делегата у Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине.

Укупан број мјеста за делегате Бошњаке у Дому народа је тридесет (30), број мјеста за делегате Хрвате је тридесет (30) и број мјеста за делегате из реда осталих је двадесет (20).

Члан 1210

Начин избора

Делегати у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине бирају се из реда посланика у кантоналним скупштинама.

Члан 1211

Број делегата из сваког кантона

Привремена изборна комисија утврђује укупан број делегата који ће бити изабрани из сваког кантона тако што се користи број регистрованих бирача из марта 2000. године. За сваки кантон број регистрованих бирача се дијели бројевима 1, 3, 5, 7, итд. све док је то потребно за додјелу. Бројеви који су резултат ових дијељења представљају количник тог кантона.

Количници свих кантона су поредани по величини, тако што се највећи количник ставља на прво мјесто. Сваком кантону се додјељују три делегатска мјеста. Три највећа количника сваког кантона се бришу са листе количника. Преостала мјеста додјељују се кантонима једно по једно и то силазним редом према преосталим количницима.

Привремена изборна комисија утврђује правила за расподјелу мјеста за Бошњаке, Хрвате и остале из сваког кантона. Ово ће се урадити на начин да се расподијеле мјеста међу Бошњацима, Хрватима и осталима на основу Пописа становништва из 1991. године, и тако да има најмање по један делегат из сваке од ових група која има најмање једног члана у скупштини тог кантона. Ако се приликом било које расподјеле из овог члана добију једнаки резултати, о расподјели се одлучује жријебањем.

Члан 1212

Право предлагања кандидата

Свака политичка странка или коалиција заступљена у кантоналној скупштини или група од три члана исте кантоналне скупштине има право да предложи кандидате за избор делегата из тог кантона у Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине. Сваки кандидат на тим листама се изјашњава као Бошњак, Хрват или из реда осталих.

Сваки посланик у кантоналној скупштини даје један глас за једну листу. Расподјела мандата између листи врши се пропорционално броју гласова који је листа добила, коришћењем формуле о пропорционалној расподјели, из члана 1105. Да би се

испунила квота за Хрвате, Бошњаке и остале, како је то предвиђено у овом поглављу, расподјела мјеста се врши на сљедећи начин:

1. Мандати се додјељују, један по један, листама са највећим количницима који су резултат формуле о пропорционалној расподјели. Када листа освоји мандат, мандат се додјељује од врха листе.

2. Ако је у поступку расподјеле мандата листа освојила мандат, али кандидат који треба да буде изабран припада групи чија је квота већ испуњена, биће изабран први кандидат на истој листи који припада групи чија квота још није испуњена. Ако та листа нема таквог кандидата, мандат ће припасти листи са сљедећим највећим количником.+

3. Овај поступак се понавља док се све прописане квоте не испуне. Ако потребан број мандата које треба попунити из реда Бошњака, Хрвата или осталих у датом законодавном органу кантона није попуњен, тада ће преостали мандат(и) бити поново додијељен(и) оном кантону гдје одговарајућа група има највећи недоддијељени количник према члану 1211, став 3. Ако нема довољан број кандидата групе из било којег кантона, мјеста ће остати упражњена.

Гласање се обавља тајно.

Ако се укаже упражњено мјесто услед смрти, оставке или трајне неспособности делегата у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, онда се упражњено мјесто попуњава сљедећим квалификованим кандидатом са исте листе на којој је био делегат који је умро, дао оставку или је трајно неспособан. Ако на листи није преостало кандидата, онда се мандат додјељује у складу са овим чланом.

Члан 1213

Вријеме избора

Избор делегата у Дом народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине извршиће се чим се кантонална скупштина конституише након избора за кантоналне скупштине.

Члан 1214

Трајање мандата

Мандат делегата у Дому народа Федерације Босне и Херцеговине траје двије (2) године, под условом да мандат не престане раније.

Уколико је кантонална скупштина распуштена, онда ће мандати делегата које је именovala та кантонална скупштина истећи након именовања нових делегата од стране изабраних чланова кантоналне скупштине након нових избора.

(Допуњено 11. октобра 2000. године)

Поглавље 1300
Народна скупштина Републике Српске

Члан 1301

Број мандата посланика

Народна скупштина Републике Српске састоји се од осамдесет и три (83) народна посланика, које непосредно бирају бирачи регистровани да гласају у Републици Српској. Шездесет и два (62) посланика бира се из вишечланих изборних једница према формули пропорционалне заступљености из члана 1105 ових *Правила и прописа*. Двадесет и један (21) компензациони мандат из Републике Српске као цјелине додјељује се према формули пропорционалне заступљености из члана 1106 ових *Правила и прописа*.

Бирач има један гласачки листић за мандате пропорционалне заступљености у вишечланој изборној јединици за коју је бирач регистрован. Овај гласачки листић рачуна се и за расподјелу компензационих мандата у складу са чланом 1305 ових *Правила и прописа*.

Трајање мандата посланика Народне скупштине Републике Српске утврдиће Привремена изборна комисија

Члан 1302

Расподјела мандата по вишечланим изборним јединицама

Шездесет и два мандата (62) мандата из шест (6) вишечланих изборних јединица за Народну скупштину Републике Српске се додјељују на сљедећи начин:

- 1) Изборна јединица 1 састоји се од општина: Босанска Крупа / Крупа на Уни, Босански Нови / Нови Град, Босанска Дубица / Козарска Дубица, Приједор, Босанска Градишка / Градишка, Лакташи, Србац, Прњавор, Сански Мост / Српски Сански Мост и Костајница и бира тринаест (13) чланова.
- 2) Изборна јединица 2 састоји се од општина: Босански Петровац / Петровац, Бања Лука, Челинац, Дрвар / Српски Дрвар, Кључ / Рибник, Мркоњић Град, Јајце / Језеро, Скендер Вакуф / Кнежево, Котор Варош, Шипово и Купрес / Српски Купрес и бира дванаест (12) чланова.
- 3) Изборна јединица 3 састоји се од општина: Дервента, Босански Брод / Српски Брод, Оџак / Вукосавље, Модрича, Добој, Грачаница / Петрово и Теслић и бира десет (10) чланова.

- 4) Изборна јединица 4 састоји се од општина: Босански Шамац / Шамац, Орашје / Српско Орашје, Градачац / Пелагићево, Бијељина, Лопаре, Угљевик и бирача Дистрикта Брчко који су се регистровали да гласају за Републику Српску и бира осам (8) чланова.
- 5) Изборна јединица 5 састоји се од општина: Калесија / Осмаци, Зворник, Шековићи, Власеница, Братунац, Сребреница, Соколац, Хан Пијесак, Илиџа / Српска Илиџа, Стари Град / Српски Стари Град, Ново Сарајево / Српско Ново Сарајево, Трново РС, Пале РС, Рогатица и Милићи и бира дванаест (12) чланова.
- 6) Изборна јединица 6 састоји се од општина: Вишеград, Мостар / Српски Мостар, Невесиње, Калиновик, Гацко, Фоча / Србиње, Горажде / Српско Горажде, Чајниче, Рудо, Столац / Берковићи, Љубиње, Билећа и Требиње и бира седам (7) чланова.

Члан 1303

Независни кандидати и њихови замјеници

Сваки независни кандидат за мандат у вишечланој изборној јединици кандидује се са замјеником на истој листи. Замјеник нема никаквих надлежности или овлашћења осим у случају када преузме мандат изабраног кандидата, у складу са чланом 1109 ових *Правила и прописа*.

Члан 1304

Расподјела мандата у вишечланим изборним јединицама

У свакој вишечланој изборној јединици, мандати се расподјељују према формули из члана 1105.

Члан 1305

Расподјела компензационих мандата

Компензациони мандати расподјељују се према формули из члана 1106.

Члан 1306

Додјела компензационих мандата

Компензациони мандат, који освоји политичка странка или коалиција у складу са чланом 1305, додјељује се кандидатима те политичке странке, односно коалиције, који нису изабрани, на такав начин да се додјељује један по један мандат, почевши од врха листе, док сви мандати не буду расподијељени. Уколико странка, односно коалиција није поднијела такву листу, или уколико на листи нема више ниједног кандидата који није изабран, мандат се додјељује листи кандидата те политичке странке или коалиције у изборној јединици у којој

је количник који није добио мандат за исту листу кандидата већи него у било којој другој изборној јединици.

Члан 1307

Идентични количници

Уколико приликом расподјеле, у складу са члановима 1304, 1305 и 1306, буду добијени идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

Мандати које листа добије расподјељују се међу кандидатима са листе на начин утврђен у члану 1108 став 2.

Уколико политичка странка или коалиција нема на листи довољан број кандидата да би попунила мјеста која су јој додијељена, мандат се преноси на кандидатску листу те политичке странке или коалиције у другој вишечланој изборној јединици, према поступку утврђеном у члану 1107 ових *Правила и прописа*.

Члан 1308

Упражњено мјесто

Ако мандат изабраног независног кандидата престане у складу са одредбама члана 111, упражњено мјесто се попуњава на начин утврђен у члану 1109.

Ако мандат кандидата политичке странке, листе независних кандидата или коалиције престане у складу са одредбама члана 111, мандат се додјељује на начин утврђен у члану 1110.

Поглавље 1400 Кантоналне скупштине

Члан 1401

Пропорционална заступљеност и трајање мандата

Мандати за кантоналне скупштине додјељују се по систему пропорционалне заступљености, у складу са одредбом члана 1404.

Трајање мандата у кантоналним скупштинама утврдиће Привремена изборна комисија.

Члан 1402

Број посланика

Број посланика кантоналне скупштине је сљедећи:

- 1) између двадесет (20) и двадесет пет (25) посланика, за кантоне са бројем регистрованих бирача мањим од седамдесет пет хиљада (75 000);
- 2) између двадесет пет (25) и тридесет (30) посланика, за кантоне са бројем регистрованих бирача између седамдесет пет хиљада (75 000) и двјесто хиљада (200 000);
- 3) између тридесет (30) и тридесет пет (35) посланика, за кантоне са бројем регистрованих бирача већим од двјесто хиљада (200 000).

Члан 1403

Кандидовање за изборе

Политичка странка, коалиција, независни кандидат или листа независних кандидата које је овјерила Привремена изборна комисија могу се кандидовати на изборима за мандате који се додјељују у складу са одредбама овог поглавља.

Члан 1404

Расподјела мандата

Избори за кантоналну скупштину врше се у складу са чланом 1110.

Уколико је политичкој странци, коалицији или листи независних кандидата додијељен број мандата који је једнак броју кандидата на њиховој листи, а при томе је остало још мандата који се требају додијелити, преостали количници те политичке странке, коалиције или листе независних кандидата се занемарују при расподјели преосталих мандата. Уколико је мандат додијељен

независном кандидату, преостали количници тог независног кандидата занемарују се при расподјели преосталих мандата.

Уколико се добију идентични количници, мандат се додјељује жријебањем.

Мандати које је освојила листа расподјељују се најприје међу кандидатима са те листе, од којих је сваки добио најмање три процента (3%) од укупног броја важећих гласова које је та листа добила, и то додјелом мандата према редослиједу од највећег до најмањег броја гласова. Уколико је при томе остало још мандата који се требају додијелити листи, а преостали кандидати су добили мање од три процента (3%) од укупног броја важећих гласова које је та листа добила, расподјела мандата међу преосталим кандидатима са листе врши се према њиховом редослиједу на листи.

Члан 1405

Упражњено мјесто

Уколико мандат кандидата са листе политичке странке, коалиције, или независних кандидата престане у складу са чланом 111, мандат се додјељује сљедећем кандидату у складу са чланом 1404 став 4. Уколико мандат независног кандидата који се није кандидовао на листи независних кандидата престане у складу са чланом 111, мандат остаје упражњен.

Члан 1406

Избор предсједника кантона

Предсједник кантона се бира из кантоналне скупштине већином гласова укупног броја посланика кантоналне скупштине. Сваки посланик кантоналне скупштине може да предложи кандидата за функцију предсједника кантона. Уколико кандидат не добије већину гласова укупног броја посланика, проводи се други круг избора. Ако ниједан кандидат поново не добије већину гласова од укупног броја посланика, проводи се трећи круг избора. У трећем кругу избора биће изабран кандидат који добије највећи број гласова. Уколико два или више кандидата добију једнак број гласова, најмлађи од кандидата који су добили једнак број гласова ће бити изабран за предсједника кантона.

Одредбе члана 1406, који се односи на избор предсједника кантона, не примјењују се на Кантон 6 и Кантон 7.

Поглађе 1500
Поновни и накнадни избори

Члан 1501

Поновни избори

Поновни избори врше се на основу кандидатских листи и извода из Централног бирачког списка који су коришћени на поништеним изборима и проводе се на дан који одреди Привремена изборна комисија, најкасније четрнаест (14) дана од дана поништавања избора.

Члан 1502

Накнадни избори

Накнадни избори се врше ако у некој изборној јединици или бирачком мјесту гласање није обављено оног дана који је одређен за гласање.

Накнадне изборе расписује Привремена изборна комисија.

Накнадни избори се у правилу проводе у року од седам (7) дана, а најкасније тридесет (30) дана од дана који је одређен за гласање на редовним изборима.

Поглавље 1600

Финансирање кампање

Члан 1601

Обавеза подношења финансијских извјештаја

Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата и независни кандидат који учествују на изборима за органе власти Босне и Херцеговине на свим нивоима дужни су уз пријаву за овјеру за учешће на изборима Привременој изборној комисији поднијети и финансијски извјештај за период који почиње три мјесеца прије дана подношења пријаве за овјеру. У року од тридесет (30) дана од дана објављивања изборних резултата од стране Привремене изборне комисије, подноси се и финансијски извјештај Привременој изборној комисији за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата избора. Ови извјештаји садрже:

- 1) расположиву готовину;
- 2) све приходе и расходе засноване на: чланарини, донацијама из иностранства, доприносима физичких и правних лица, доприносима у облику робе и услуга (у даљем тексту: "доприноси у природи"), приходима на властиту имовину и предузетничке активности, кредитима, позајмицама, донацијама, олакшицама, поврату новца, осталим материјалним трошковима и осталим изворима прихода за период извјештавања које одреди Привремена изборна комисија;
- 3) идентитет лица или извора уплате и доприноса у природи, као и идентитет лица које је примило такву уплату која премашује износ од хиљаду (1000) КМ, заједно са датумом и износом такве уплате;
- 4) укупан износ свих доспјелих дуговања и укупан износ исплата по сљедећим основама: директни трошкови за политичку кампању, материјални трошкови, трошкови у вези са предузетничком активношћу и остали трошкови; и
- 5) износ и врсту неизмирених дугова и обавеза које подносилац извјештаја дугује или потражује, а у случају да су такви дугови и обавезе измирени за мањи износ од њиховог пријављеног износа или вриједности, и изјаву која се односи на околности и услове под којима су такви дугови или обавезе отписани.

Све овјерене политичке странке и политичке странке које су чланице овјерених коалиција предају копију свог периодичног финансијског извјештаја у Секретаријат Привремене изборне комисије до 1. августа 2000. године.

Члан 1602

Извјештаји и додатни извјештаји

Привремена изборна комисија ближе утврђује садржај, форму, начин и друге детаље извјештавања.

Сви подносиоци извјештаја морају поднијети и додатне извјештаје које Привремена изборна комисија затражи.

Члан 1603

Овлашћено лице

Свака политичка странка, коалиција или листа независних кандидата именује овлашћено лице, које је одговорно за подношење извјештаја и вођење књига и које је овлашћено да контактира са Привременом изборном комисијом.

Подносиоци извјештаја обавјештавају Привремену изборну комисију о именовану овлашћеног лица из става 1 овог члана у року од три (3) дана од његовог именовања и у случају било какве промјене њеног статуса, дужни су да обавијесте Привремену изборну комисију у року од три (3) дана.

Овлашћено лице потписује све извјештаје и одговорно је за вођење евиденције у вези са извјештајима. На захтјев Привремене изборне комисије, овлашћено лице доставља извјештаје на увид.

Члан 1604

Подношење извјештаја од стране независног кандидата

Независни кандидат је непосредно одговоран за подношење извјештаја Привременој изборној комисији.

Члан 1605

Јавност финансијских извјештаја

Привремена изборна комисија све извјештаје ставља на располагање јавности и предузима одговарајуће мјере да би обезбиједила да сви грађани имају приступ информацијама које су садржане у извјештајима.

Члан 1606

Забрана коришћења јавних фондова

Коришћење јавних фондова у сврху кампање од стране било које политичке странке, коалиције, листе независних кандидата, независног кандидата или кандидата, строго је забрањено. У смислу овога члана, јавни фондови укључују фондове предузећа чијих је више од двадесет и пет процената (25%) капитала у државном власништву и/или чијег се више од

двадесет и пет процената (25%) годишњег пословања финансира из буџета владе Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, или било којег кантона, општине или града.

Један или више новчаних трансфера које јавно предузеће изврши политичкој странци у периоду који почиње сто (100) дана прије избора и траје до тридесет (30) дана након избора, сматра се доприносом у сврху кампање којим се крше одредбе става један овог члана.

Све институције овлашћене за платни промет на територији Босне и Херцеговине дужне су пружити помоћ Привременој изборној комисији у провођењу одредаба овог члана. Ова помоћ укључује забрану новчаних трансфера којима се крше одредбе горњег става.

Све институције овлашћене за платни промет дужне су Привременој изборној комисији дати на увид све новчане трансфере које јавно предузеће изврши политичкој странци у периоду који почиње сто (100) дана прије избора и траје до тридесет (30) дана након избора. Стављање на увид ових трансфера врши се у складу са директивом Привремене изборне комисије.

Посредни новчани трансфер који се изврши из јавног предузећа политичкој странци путем једног или више посредника у намјери да се избјегне примјена одредаба овог члана санкционира се исто као да је тај новчани трансфер био извршен непосредно странци.

(допуњено 25. јула 2000. године)

Члан 1607

Доприноси ОЕБС-а

ОЕБС-у је забрањено да даје новчану помоћ подршке кампањи политичких странака, коалиција, листа независних кандидата и независних кандидата.

ОЕБС-у ће бити дозвољено да пружа подршку кампањи политичких странака, коалиција, листа независних кандидата и независних кандидата у виду неновчане помоћи.

Политичке странке, коалиције, листа независних кандидата и независни кандидати које подржавају мултиетничност било путем мултиетничке платформе или мултиетничких кандидатских листа имаће приоритет при пружању неновчане помоћи у мјери у којој је ОЕБС буде обезбиједио.

Члан 1608

Изјава о имовинском стању

Када се поднесе кандидатска листа Привременој изборној комисији, сваки кандидат за изборну функцију на нивоу Босне и Херцеговине или на нивоу ентитета подноси Привременој изборној комисији потписану изјаву о свом укупном имовинском стању. Ови подаци се уносе на посебан образац којег

утврди Привремена изборна комисија и садржаваће сљедеће податке у вези са кандидатом:

- 1) садашње приходе и изворе прихода, укључујући све приходе, плате, добит од имовине, доприносе из члана 1601 ових *Правила и прописа*, уплате и друге зараде остварене у Босни и Херцеговини и у иностранству у периоду од протеклих дванаест (12) мјесеци;
- 2) имовину, укључујући новац, рачуне у банци, пословну документацију, дионице, вриједносне папире, обвезнице, некретнине, личну имовину, станарско право и другу имовину и добра у вриједности преко пет хиљада (5000) КМ, у Босни и Херцеговини и у иностранству;
- 3) расходе и друге обавезе, укључујући сва дуговања, обавезе, мјенице, кредите и гаранције за такве обавезе у Босни и Херцеговини и у иностранству.

Изјава треба да укључује податке о имовинском стању кандидата и чланова њихове уже породице: брачног друга, дјецe и чланова домаћинства према којима кандидат има законску обавезу издржавања.

Члан 1609

Рок за подношење изјаве о имовинском стању

Кандидати изабрани на свим нивоима власти, осим нивоа Босне и Херцеговине и нивоа ентитета, дужни су, у року од тридесет (30) дана од дана потврде мандата, на посебном обрасцу којег одобри Привремена изборна комисија, истој поднијети потписану изјаву о имовинском стању из члана 1608. Уколико изабрани кандидат не поднесе потписану изјаву до утврђеног рока, истом престаје мандат.

Члан 1610

Јавност података

Привремена изборна комисија омогућава да обрасци који садрже изјаве о укупном имовинском стању, буду доступни јавности. Привремена изборна комисија није одговорна за приговоре који се односе на податке садржане у обрасцу.

Привремена изборна комисија доноси упутства којима се ближе одређује изглед и начин испуњавања образаца из члана 1608 и члана 1609 овог поглавља.

Члан 1611

Ограничење потрошње током изборне кампање

Привремена зборна комисија објављује деведесет (90) дана прије дана избора број бирача унесених у Централни бирачки списак за сваки изборни круг. Ниједна политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат, не смију за потребе изборне кампање потрошити више од једне (1) КМ по бирачу у сваком изборном кругу, према броју бирача који је објавила Привремена изборна комисија.

Под једним изборним кругом, у смислу претходног става, подразумевају се: општински избори, кантонални избори, избори за Народну скупштину Републике Српске, избори за предсједника и потпредсједника Републике Српске, избори за Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, избори за Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Члан 1612

Подношење додатних финансијских извјештаја

Сваки кандидат који добије мандат на изборима утврђеним у члану 101, или кандидат који је посредно изабран дужан је поднијети додатни финансијски извјештај. Додатни извјештаји се подносе Привременој изборној комисији.

Поглавље 1700 Медији

Члан 1701

Информисање о изборима

Сви електронски медији дужни су да бесплатно објављују саопштења и информације изборних комисија, а у складу са њеним инструкцијама, у циљу информисања бирача о свим аспектима изборног процеса, у складу са упутствима Привремене изборне комисије.

Члан 1702

Испитивање јавног мнијења

У периоду од седамдесет два (72) часа прије отварања бирачких мјеста па до завршетка гласања неће се објављивати резултати испитивања јавног мнијења у вези са гласањем и изборима.

Члан 1703

Независна комисија за медије

Сви електронски медији као и штампа у Босни и Херцеговини су дужни придржавати се Кодекса о медијским правилима у изборном периоду Независне комисије за медије.

Поглавље 1800

Изборни посматрачи

Члан 1801

Опште одредбе

Представници међународних посматрача, удружења грађана, политичких странака, коалиција, листа независних кандидата и независних кандидата могу да посматрају све изборне активности у Босни и Херцеговини, под условом да се акредитују у складу са овим поглављем.

Посматрачи имају приступ свим релевантним документима, јавним састанцима изборних комисија, центрима за регистрацију бирача, бирачким мјестима, Координационом центру за гласање путем поште, као и центру за бројање гласова за које су акредитовани.

Члан 1802

Правила понашања за посматраче

Посматрачи ће у току посматрања изборних активности бити независни и политички неутрални. Посматрачи се неће на било који начин мијешати у изборне активности и поштоваће тајност гласања. Удружења грађана, политичке странке, коалиције, листе независних кандидата и независни кандидати могу да имају само два (2) посматрача у исто вријеме на јавном састанку изборне комисије, центру за регистрацију бирача, главном центру за бројање гласова или бирачком мјесту.

За вријеме посматрања изборних активности посматрачи ће носити службене акредитације и неће носити било каква обиљежја или ознаке које их повезују са одређеном политичком странком, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом.

Посматрачи посматрају изборни процес у складу са *Правилима и прописима* Привремене изборне комисије и повиноваће се законима Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске.

Члан 1803

Акредитовање међународних посматрача

Привремена изборна комисија акредитује и издаје акредитације међународним посматрачима. Привремена изборна комисија доноси инструкције којима се утврђују критеријуми и процес подношења захтјева за акредитовање међународних посматрача.

Члан 1804

Акредитовање удружења грађана

Привремена изборна комисија акредитује и издаје акредитације удружењима грађана. Привремена изборна комисија доноси прописе којима се утврђују критеријуми за акредитовање удружења грађана и дистрибуцију акредитација. Захтјев за издавање акредитација треба да садржи изјаву, коју је потписао овлашћени представник удружења грађана, да удружење није основала и да га не спонзорише овјерена политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат, те да удружење није укључено у било какве активности у име овјерене политичке странке, коалиције, листе независних кандидата или независног кандидата.

Члан 1805

Акредитовање посматрача политичких странака

Надлежна изборна комисија акредитује овјерену политичку странку, коалицију, листу независних кандидата или независног кандидата као посматраче у изборној јединици у којој се та политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат кандидују.

Привремена изборна комисија акредитује посматраче који ће посматрати рад Привремене изборне комисије и главног центра за бројање гласова.

Општинска изборна комисија издаје акредитације посматрачима који ће посматрати рад општинске изборне комисије, центара за регистрацију бирача и бирачких мјеста из њене надлежности.

Политичка странка, коалиција, листа независних кандидата или независни кандидат подносе листу имена и јединствене матичне бројеве предложених посматрача надлежној изборној комисији.

Члан 1806

Изглед и начин коришћења акредитације

Привремена изборна комисија доноси прописе о изгледу акредитације и начину на који је посматрач користи.

Члан 1807

Рок за подношење захтјева за акредитацију

Привремена изборна комисија утврђује рок за подношење захтјева за акредитацију посматрача.

Члан 1808

Одбијање захтјева за акредитацију

Посматрач коме је општинска, изборна комисија одбила да изда акредитацију може да поднесе приговор Привременој изборној комисији.

Члан 1809

Приговори у вези са кршењем одредаба *Правила и прописа*

Посматрач може надлежној изборној комисији, бирачком одбору или Изборној апелационој поткомисији поднијети приговор у вези са било којом повредом *Правила и прописа*.

Приговори у вези са центрима за регистрацију бирача или бирачких мјеста се евидентирају у књигу центра за регистрацију бирача или у књигу бирачког мјеста, као и у друге евиденције изборних активности.